המרכז לחקר פשיעה, משפט וחברה
The Center for the Study of
Crime, Law & Society

אוניברסיטת חיפה
University of Haifa

מחלקת מחקר של הרשות השופטת
Israeli Courts Research Division

שיעורי הרשעה וזיכוי בהליכים פליליים

אורן גזל-אייל, ענבל גלון וקרן וינשל-מרגל מאי 2012

בית המשפט העליון
רח' שערי משפט, ירושלים 91950
research@supreme.court.gov.il
www.court.gov.il/research

תוכן עניינים

תקציר מנהלים 3
מטרת המחקר והגדרות 5
שיטת הדגימה ותיאור המדגם 7
1. אוכלוסיית הדגימה 7
2. שיטת הדגימה והקידוד 7
תרשים 1 : פיזור מדגם התיקים בבתי משפט השלום 8
3. תאור התיקים, הנאשמים והאישומים במדגם 8
תרשים 2 : פיזור סוגי אישומים בבתי משפט השלום 9
תרשים 3 : פיזור סוגי אישומים בבתי המשפט המחוזיים 10
ניתוח ממצאים 11
1. הכרעת דין 11
1.א. הכרעת הדין לפי נאשם בבתי משפט השלום 11
טבלה 1 – הכרעות דין לפי נאשם בבתי משפט השלום 11
1.ב. הכרעת הדין לפי אישומים בבתי משפט השלום 15
טבלה 2 – הכרעות דין לפי אישומים בבתי משפט השלום 15
1.ג. הכרעת הדין לפי נאשם בבתי המשפט המחוזיים 16
טבלה 3 – הכרעות דין לפי נאשם בבתי המשפט המחוזיים 16
1.ד. הכרעת הדין לפי אישומים בבתי המשפט המחוזיים 17
טבלה 4 – הכרעות דין לפי אישומים בבתי המשפט המחוזיים 17
תרשים 4 : תוצאות לפי אישומים בבתי משפט השלום, המחוזיים והצבאיים 18
2. גזירת דין 18
2.א. גזירת דין בבתי משפט השלום 18
תרשים 5 : מרכיבי גזר דין בקרב אשמים בבתי משפט השלום 19
2.ב. גזירת דין בבתי המשפט המחוזיים 20
תרשים 6 : מרכיבי גזר דין בקרב אשמים בבתי המשפט המחוזיים 21
3. הסדרי טיעון והיחס לתוצאות ההליך הפלילי 22
3.א. הסדרי טיעון בבתי משפט השלום 22
טבלה 5 – הכרעת דין לפי נאשמים והסדרי טיעון בבתי משפט השלום 23
טבלה 6 – גזר דין מאסר בפועל לפי הסדרי טיעון בבתי משפט השלום 24
3.ב. הסדרי טיעון בבתי המשפט המחוזיים 24
תרשים 7 : סוגי הסדרי טיעון בבתי משפט שלום ומחוזיים 25
טבלה 7 – הכרעת דין לפי נאשמים והסדרי טיעון בבתי המשפט המחוזיים 25

טבלה 8 – גזר דין מאסר בפועל לפי הסדרי טיעון בבתי המשפט המחוזיים 26
4. אישומים במחלוקת והיחס לתוצאות ההליך הפלילי.....26
4.א. אישומים במחלוקת בבתי משפט השלום 26
טבלה 9 - הכרעת דין לפי אישומים והודאות בבתי משפט השלום 27
4.ב. אישומים במחלוקת בבתי המשפט המחוזיים.....27
טבלה 10 - הכרעת דין לפי אישומים והודאות בבתי המשפט המחוזיים.....28
5. מעצר עד תום הליכים ותוצאות המשפט.....28
5.א מעצר עד תום הליכים ותוצאות המשפט בבתי משפט השלום.....28
5.ב. מעצר עד תום הליכים ותוצאות המשפט בבתי המשפט המחוזיים 29
סיכום ומגבלות המחקר.....30

תקציר מנהלים

במסמך זה מוצג מידע תיאורי אודות הכרעות וגזרי דין בתיקים פליליים, בדגש על שיעורי זיכוי והרשעה. המידע מתבסס על מדגם מייצג המכיל 1417 תיקים פליליים שנידונו בבתי משפט השלום ו-244 תיקים פליליים שנידונו בבתי המשפט המחוזיים בערכאה ראשונה, בין מאי 2010 למאי 2011.

<u>בתי משפט השלום:</u> מתוך 1677 נאשמים בתיקי בתי משפט השלום, נמצא ששיעור הנאשמים שהורשעו בכל האישומים נגדם ("**הרשעה מלאה**") הוא 38.5%. 26.5% מהנאשמים הורשעו באופן חלקי ("**הרשעה חלקית**") רק בחלק מהאישומים נגדם או באישומים חמורים פחות מאלה שנכללו בכתב האישום המקורי (למשל הרשעה בתקיפה כשהאישום היה בגרם חבלה חמורה). 0.4% מהנאשמים זוכו מכל האישומים נגדם. 5.3% מהנאשמים לא הורשעו, על אף שבית המשפט קבע את אשמתם, לרוב בשל נסיבות הקשורות לסוג וחומרת העבירה וכן שיקום הנאשם ("**אי-הרשעה**"). כתב האישום כולו בוטל עבור 29.3% מהנאשמים, מסיבות שונות המפורטות בהרחבה במסמך (חזרת התביעה מכתב האישום, עיכוב הליכים, הכרזה על נאשם כלא כשיר לעמוד לדין, אי התייצבות נאשם ועוד).

בחינת תוצאות ההליכים הפליליים לפי אישומים בלבד חושפת תמונה דומה לזו המתקבלת מבחינת התוצאה לפי נאשמים: 1677 הנאשמים הואשמו ב-4372 אישומים (בממוצע כולל כתב אישום 2.6 אישומים לכל נאשם). שיעורי ההרשעה באישומים עמד על 55%. 36.6% מהאישומים בוטלו (במסגרת "הרשעות חלקיות" או ביטול כתב האישום כולו). 4.1% מהאישומים הפכו לאישומים מופחתים, חמורים פחות, שבהם הורשעו הנאשמים. עבור 4.3% מהאישומים נקבעה אי-הרשעה של הנאשם (למרות קביעת אשמתו), וההליך הסתיים בזיכוי של 0.7% מהאישומים.

שיעורי ההרשעה והזיכוי מושפעים מאוד מריבוי הסדרי הטיעון בין התביעה להגנה. 61.6% מכלל הנאשמים בבתי משפט השלום ערכו הסדרי טיעון (סוגי ההסדרים והשפעתם על הכרעות וגזרי הדין מפורטים במסמך). כמו כן חלק גדול מהנאשמים הודו בעובדות האישומים גם ללא הסדר טיעון. למעשה, רק 80 נאשמים במדגם תיקי השלום, שהואשמו ב-197 אישומים, כפרו בעובדות האישומים נגדם (מדובר בפחות מ-5% מהתיקים הפליליים בבתי משפט השלום). הכרעת הדין עבור אישומים אלו ("**אישומים במחלוקת**") התקבלה לאחר ששופט שמע ראיות באישומים ונדרש להכריע בדבר התקיימותם. מקרב האישומים במחלוקת, מצאנו ש14.7% הסתיימו בזיכוי. ב-14.7% מהאישומים בוטל האישום (ביוזמת בית המשפט), ב-2% מהאישומים במחלוקת קבע בית המשפט אי-הרשעה, וב-68.6% מקרב האישומים במחלוקת קיבל בית המשפט את עמדת התביעה והרשיע את הנאשם על אף כפירתו.

ניתוח גזרי הדין של מורשעים ושל נאשמים שלא הורשעו למרות שאשמתם נקבעה ("**אשמים**"), מעלה כי עבור מעל לרבע מהאשמים נגזר עונש מאסר בפועל וכן עונש מאסר על תנאי. גזר דין נפוץ נוסף, שניתן לכרבע מהאשמים, כולל שילוב של קנס עם מאסר על תנאי. בסך הכל נשלחו למאסר

בפועל כ-31% מהאשמים שנשפטו בבתי משפט השלום, כאשר רוב המאסרים בפועל נפסקו לתקופות שבין חודש לשנת מאסר.

<u>בתי המשפט המחוזיים</u>: מתוך 325 נאשמים בתיקי בתי המשפט המחוזיים, 21.6% הורשעו בכל האישומים נגדם. 71.5% מהנאשמים הורשעו חלקית (כאשר כמחצית מהאישומים שבוטלו במסגרת ההרשעות החלקיות היו דווקא האישומים הקשים והמשמעותיים שבכתב האישום). 0.3% מהנאשמים זוכו מכל האישומים נגדם ו-1.2% מהנאשמים לא הורשעו, למרות שאשמתם נקבעה. האישומים החמורים הנידונים בבתי המשפט המחוזיים הובילו למיעוט יחסי של ביטול כתבי אישום, עבור 5.4% מהנאשמים בלבד, ביחס לשיעור הביטול הגבוה יחסית בבתי משפט השלום.

כתב אישום נגד נאשמים בבתי המשפט המחוזיים הכיל בממוצע 4.3 אישומים. בחינת 1401 האישומים במדגם מורה שב-54% מהם האישום מסתיים בהרשעה. 31.4% מהאישומים בוטלו, בעיקר במסגרת "הרשעות חלקיות" של נאשמים. אותן הרשעות חלקיות הביאו להרשעה באישום מופחת מהמקורי עבור 11.3% מהאישומים. עבור 0.6% מהאישומים נקבעה אי-הרשעה (על אף ביצוע העבירה) ו-2.7% מהאישומים הסתיימו בזיכוי מוחלט.

81.5% מכלל הנאשמים בבתי המשפט המחוזיים ערכו הסדר טיעון, וכ-6% מהנאשמים הודו באישומים נגדם ללא הסדר. כלומר, ניהול הוכחות נעשה עבור 37 מהנאשמים, שהואשמו ב-149 אישומים. מכאן, שכ-15% מהאישומים בבתי המשפט המחוזיים הם "אישומים במחלוקת" ושמיעת הוכחות לאשמה והכרעה באישומים אלה נפוצה פי שלוש בבתי המשפט המחוזיים מאשר בבתי משפט השלום. 25.5% מהאישומים במחלוקת בבתי המשפט המחוזיים הסתיימו בזיכוי, ו-64.4% בהרשעה (ביתר בוטלו אישומים, הנאשם הורשע באישום מופחת או שבית המשפט המחוזי קבע אי-הרשעה).

77.8% מהאשמים בבתי המשפט המחוזיים נשלחו למאסר בפועל, שלרוב לווה בעונש מאסר על תנאי ולעיתים גם בקנס. טווח חודשי המאסר בפועל נע בין חודש ל3 מאסרי עולם, כאשר רוב המאסרים נפסקו לתקופות שבין שנה לחמש שנים.

מטרת המחקר והגדרות*

המטרה המרכזית של המחקר היא איסוף מידע תיאורי על הכרעות וגזרי דין בתיקים פליליים שנידונו בערכאה ראשונה בבתי משפט השלום ובבתי המשפט המחוזיים.

עד לפני שנתיים פרסמה הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה (למ"ס) נתונים אודות שיעורי הרשעות בתיקים פליליים. לפי פרסומי הלמ"ס, בשנת 2005 ו-2006 עמד שיעור ההרשעות על 99.9%[1] וירד ל98.6% ב-2007 ו-98.7% ב-2008.[2] על נתונים אלו נשמעה ביקורת מארבע סיבות מרכזיות:[3] ראשית, מקור הנתונים הוא מאגר משטרת ישראל, בו לא נשמרים כלל התיקים הפליליים הנפתחים בבתי המשפט.[4] שנית, אחוזי ההרשעה המדווחים נספרו מתוך יחידת מדידה של "תיקים", כאשר כל תיק מאגד יחד מספר עבירות ואישומים.[5] לפיכך, אם למשל ב"תיק" פלילי הואשם נאשם בשלושה סעיפי אישום שונים, והורשע רק באחד מהם, נספר ה"תיק" כהרשעה אחת. ספירה כזו היא בעייתית כיוון שברוב התיקים נכללים יותר מאישום אחד. כך למשל, עולה מהנתונים במחקר זה כי תיקים פליליים בבתי משפט השלום מכילים בממוצע יותר מ- 2.6 "אישומים" (ראו בהמשך הפרק הגדרה מפורטת ל"אישום").

ביקורת שלישית מתייחסת לסיווג תוצאות סגירת התיק במושגים הדיכוטומיים של "זיכוי" ו"הרשעה". סיווג זה מתעלם ממידע אודות אופני סיום נוספים של הליך פלילי כגון מחיקת כתב אישום, ביטול סעיפי אישום, קביעה כי הנאשם אינו כשיר לעמוד לדין ועוד.

ביקורת רביעית נוגעת לכך שהנתונים אינם מתייחסים לעובדה שברוב התיקים הפליליים הנאשם מודה באשמה, אם במסגרת הסדר טיעון ואם לאו. לפיכך, הרשעתו של הנאשם במקרים אלו היא במידה רבה ברורה מעליה, ואינה משקפת תוצר של הכרעה שיפוטית. מכאן, שיש להפריד באופן ברור בין שיעורי ההרשעה כשאשמת הנאשם מוסכמת בין הצדדים לבין שיעורי ההרשעה כששאלת האשמה היא במחלוקת.

בעקבות טענות אלו, כמו גם מסיבות טכניות נוספות, לא פרסמה הלמ"ס בשנתון הסטטיסטי 2011 את אחוזי ההרשעה בתיקים פליליים, וכיום לא קיימים נתונים מהימנים אודות תוצאות ההליכים הפליליים בבתי משפט בישראל.[6] נתונים אלה משמעותיים לא רק לפעילות מערכת

---

* המחקר נערך בשיתוף בין מחלקת המחקר של הרשות השופטת ובין המרכז לחקר פשיעה, משפט וחברה באוניברסיטת חיפה. תודות למורן שלזינגר שריכזה את קידוד התיקים וקודדה רבים מהם וכן ולסטודנטים שקודדו את היתר: קרינה אנטוניאן, הדר ארבל, פמלה בנימין, עמית גרנות, הלא חיר, יגאל טרובמן, אחלאם מחול, אמאנה סייף, שאדי סכראן, לילך סרנה, עדי ערמן, יארה פרחאת, נעה לוזנר, הודיה רוזנבלום וצח בן-יהודה. כן תודה לשופט ד"ר אברהם טננבוים, לד"ר יואב ספיר ולד"ר חגית לרנאו על הערותיהם המועילות.

[1] הלשכה המרכזית לסטטיסיקה **שנתון סטטיסטי לישראל 59** (2008), טבלה 11.4, עמ' 491.

[2] הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה **שנתון סטטיסטי לישראל 61** (2010), טבלה 11.4, עמ' 493.

[3] ראו פירוט הביקורות בצבי לקח ואמיר דהן "שיעור הרשעות של 99.9% בישראל: האם המשפט מעוות או רק הסטטיסטיקה מעוותת?" **דין ודברים** ה 185 (תש"ע).

[4] ראו בפרק "מבוא הסברים ומקורות" בפרסומי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, לעיל הערת שוליים 2, בעמ' 486.

[5] בפרק ההגדרות והמבוא נכתב כך: "יחידת הספירה הנה תיק בית משפט לגבי נאשם אחד. תיק בית משפט יכול לכלול אישום ביותר מאשר בעברה אחת כנגד אותו אדם. כל תיק נמנה פעם אחת, גם אם נדונו בו מספר אירועים פליליים." הלשכה המרזית לסטטיסטיקה **שנתון סטטיסטי לישראל 60** (2009), עמ' 485.

[6] בשנת 2008 פרסמה הנהלת בתי המשפט נתונים חלקיים אודות שיעורי הרשעה / קביעת אשמה ללא הרשעה / זיכוי / ומחיקה של אישומים. נתונים אלו לא פורסמו בשנית. ראו: הנהלת בתי המשפט **מערכת בתי המשפט בישראל דוח חצי שנתי 1/7/08-31/12/08** (2009), עמ' 31. elyon1.court.gov.il/heb/haba/dochot/doc/7-12_2008.pdf.

המשפט, אלא גם להבנת אופן הפעולה של גופי התביעה וההגנה. חשיבותם אינה נותרת ברמה האקדמית, ויכולה להשפיע על התנהלותם של נאשמים, סנגורים ותובעים בתכנון אסטרטגיות משפט. כמו כן לנתונים השלכה על האופן בו הציבור בכללותו תופס את מערכת המשפט ולמידת האמון במערכת.

מחקר זה נועד למלא את המחסור בנתונים, תוך מיפוי תוצאות *כלל התיקים הפליליים המוגשים לבתי המשפט השלום והמחוזי כערכאה דיונית ראשונה*. הניתוח יביא בחשבון את כל סיבות סגירות התיק האפשריות ולא רק "זיכויים" ו"הרשעות". ***"תיק פלילי"*** יוגדר כהליך משפטי פלילי שתחילתו בהגשת כתב אישום כנגד נאשם או נאשמים בעבירות פליליות.[8] כל כתב אישום יכול להכיל ***"אישומים"*** רבים, כשאישום מוגדר כסעיף חיקוק הכולל איסור פלילי המוזכר בכתב האישום (כאשר סעיף המופיע מספר פעמים יספר כמספר הפעמים בו הוא מופיע). כך, אם אדם מואשם בגין שני אירועים, כאשר בגין האחד הוא מואשם בהתפרצות לבית (עבירה לפי סעיף 206 לחוק העונשין) ובגניבה (עבירה לפי סעיף 384 לחוק העונשין) ובגין השני בגניבה בלבד, ירשמו לחובתו שלושה אישומים (שני אישומים בגניבה ואחד בהתפרצות).[9]

נקודת הייחוס הראשונית, שלפיה מוגדרת התוצאה של כל הליך, היא ***כתב האישום הראשוני*** המוגש לבית המשפט כנגד נאשם, על כל האישומים המקוריים בו (ולא כתבי אישום מתוקנים, שכן התיקונים בכתבי האישום הם במידה רבה חלק מתוצאות ההליך). ניתוח תוצאות ההליכים יובא בשתי רמות מדידה: מתוך כלל הנאשמים, ומתוך יחידת המדידה של כלל ה"אישומים".

מיפוי התוצאות מתוך נתונים של כלל ההליכים הפליליים לא התאפשר בעיקר בשל בעיות מבניות באופן שמירת הנתונים במערכת "נט המשפט". הנתונים נשמרים כ"תיקים פליליים" ואינם מופרדים לאישומים השונים. לפיכך, נדרשנו לבדיקה מדגמית של תוצאות ההליכים הפליליים, תוך קידוד ועיבוד עצמאי של מדגם מייצג מכלל ה"תיקים הפליליים" שנסגרו במשך 2010-2011 בבתי המשפט השלום והמחוזי כערכאה ראשונה.

---

[7] הנתונים כאמור זמינים כיום רק בנוגע לתוצאות הליכים פליליים בבתי משפט צבאיים, ראו פירוט והשוואה עם תוצאות ההליכים בבתי משפט השלום בניתוח הממצאים, עמ' 17, להלן.

[8] זאת בניגוד להליכים פליליים שעניינם מעצרים או להליכי ביניים פליליים שונים, כבקשה לאיסור פרסום שם חשוד. מבחינת סוגי הליכים בסדר הדין הפלילי, "התיקים הפליליים" במחקר כוללים תיקים מסוג "תיק פלילי" בבתי משפט שלום (ת"פ) ותיקים מסוג "תיק פלילי" ו"תיק פשיעה חמורה" (תפ"ח) בבתי המשפט המחוזיים.

[9] אישום יחיד יכול להיות מוגדר תוך שילוב של מספר סעיפי חיקוק, כאשר סעיפים אלו כוללים יחדיו איסור פלילי אחד. לדוגמא, עבירת סיוע לגניבה תצוין כעבירה על סעיף 383 וסעיף 31 לחוק העונשין, התשל"ז-1977, ס"ח 226 (להלן – "**חוק העונשין**"), ותהווה אישום אחד.

שיטת הדגימה ותיאור המדגם

1. אוכלוסיית הדגימה

מדגם התיקים במחקר זה כולל 1417 תיקים פליליים שנידונו בבתי משפט השלום ו-244 תיקים פליליים שנידונו בבתי המשפט המחוזיים, ונסגרו כולם בין ה-5 במאי 2010 ל-5 במאי 2011. תיקים אלו מהווים כ-3% מבין התיקים בהליכי "תיק פלילי" שנסגרו בתקופה האמורה בבתי משפט השלום ו13% מבין התיקים שנסגרו בהליכי "תיק פלילי" ו"תיק פשיעה חמורה" בתקופה זו בבתי המשפט המחוזיים.[10]

יודגש כי המחקר בוחן אך ורק תיקים פליליים שנידונו בערכאה דיונית ראשונה בבתי משפט השלום או בתי המשפט המחוזיים ולא נדגמו תיקים שנדונו בערכאת ערעור. ככלל, בבתי משפט השלום נידונות עבירות שעונשן המקסימאלי הוא קנס או מאסר עד שבע שנים. בתי המשפט המחוזיים דנים כערכאה ראשונה, מכוח סמכותם השיורית, בעבירות שהעונש המקסימאלי בגינן עולה על שבע שנים, או עבירות שעונשן מוות (לפי סעיפים 51 ו-40 לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984).[11]

בעקבות מגבלות גישה לנתונים, לא נבדקו תיקים פליליים שנידונו בבתי משפט לנוער. בשל המאפיינים הייחודיים של עבירות תעבורה ו"עניינים מקומיים", דרגת חומרתן הקלה יחסית ומספרם הגדול, בחרנו שלא להכלילם במסגרת מחקר זה.

2. שיטת הדגימה והקידוד

הדגימה נערכה בשיטת ה"שכבות", שנועדה לוודא את ייצוגיות המדגם מבחינת התפזרות התיקים הפליליים בכלל בתי המשפט שבמערכת (ראו תרשים 1 בנוגע לפיזור המדגם בבתי משפט השלום). הליך הדגימה בוצע בשני שלבים. בשלב ראשון חישבנו את מספר התיקים הנדגמים בכל בית משפט השלום על ידי הכפלת כמות התיקים בבית משפט ספציפי ב-0.03 ובמחוזי על ידי הכפלתו ב-0.13 (שהוא היחס בין גודל המדגם לגודל האוכלוסייה). בשלב השני, לאחר מציאת כמות התיקים הנדרשת לדגימה בכל בית משפט, נערכה דגימה אקראית בכל בית משפט.

---

[10] סך הכל נסגרו במהלך השנה שבין מאי 2010 למאי 2011 46,896 תיקים פליליים בבתי המשפט השלום, ו-1,845 תיקים בבתי המשפט המחוזיים (מתוכם 525 תיקי פשיעה חמורה). בבתי משפט השלום, בהנחה שהשונות בין התיקים היא מרבית, המדגם מהימן ברמה של מעל 99%, וטעות הדגימה עומדת על מתחת ל-1%. בבתי המשפט המחוזיים, תחת אותה הנחה, המדגם מהימן ברמה של מעל 95%, וטעות הדגימה עומדת על מתחת ל-5%.

[11] ס"ח 195 (להלן – "**חוק בתי המשפט**"). חריגים לכלל הן למשל עבירות הסמים, שיכולות לבוא בפני בתי משפט השלום בתנאים מסוימים גם אם העונש המקסימאלי בגינן עולה על שבע שנות מאסר (פקודת הסמים המסוכנים [נוסח חדש], התשל"ג- 1973, ס"ח 526).

תרשים 1: פיזור מדגם התיקים בבתי משפט השלום

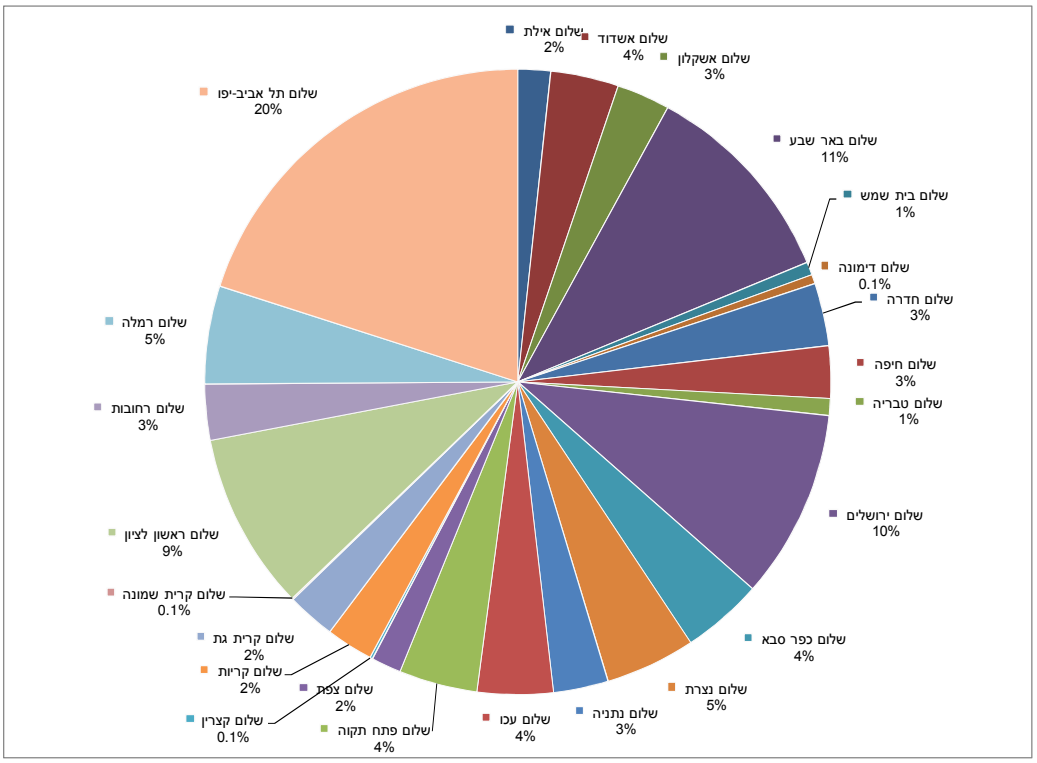

סטודנטים למשפטים בשנה ג'-ד' דגמו את התיקים במסגרת לימודי סמינר מחקרי על מערכת המשפט הפלילי. הקידוד של כל תיק נעשה לאחר פתיחת כל המסמכים בתיק וקריאתם לעומק, תוך הנחייה וליווי של צוות מחלקת המחקר ופרופ' אורן גזל-אייל. יותר מ-10% מהתיקים קודדו פעם נוספת בכדי לוודא מהימנות פנימית ועקביות בין המקודדים השונים. בבדיקת המהימנות הנתונים נגלו אמינים ברמה המקובלת של מעל 90%.

3. תאור התיקים, הנאשמים והאישומים במדגם

ב-1417 התיקים הפליליים מבתי משפט השלום הואשמו 1677 נאשמים, וב-244 תיקי המחוזי הואשמו בסך הכל 325 נאשמים. מכאן, שברוב רובם של התיקים מואשם נאשם אחד בלבד (במעל 90% מתיקי השלום וכ-79.5% מתיקי המחוזי). בשאר התיקים נע מספר הנאשמים משניים ועד מקסימום שבעה נאשמים בבתי משפט השלום וחמישה בבתי המשפט המחוזיים. מעל 90% מכלל הנאשמים הם גברים (92.2% מהנאשמים בבתי משפט השלום ו-95.4 % מהנאשמים בבתי המשפט המחוזיים). לכ-42% מהנאשמים בבתי המשפט השלום ולכ-51.1% מהנאשמים בבתי המשפט המחוזיים יש עבר פלילי קודם.

נאשמים בבתי משפט השלום מואשמים בממוצע ב-2.6 אישומים (סך הכל נספרו 4,373 אישומים במדגם בבתי משפט השלום). תרשים 2 מתאר את פיזור **סוגי** האישומים בהם הואשמו הנאשמים במדגם. ניתן לראות כי מעל לרבע מהאישומים נוגעים לפגיעות בגוף (למשל גרימת חבלה או

פציעה) וקצת פחות מרבע האישומים הם בעניין פגיעות ברכוש (למשל גניבה או פריצה). סוגי אישומים נפוצים אחרים הם עבירות צווארון לבן כגון אי תשלום מסים (כ-12% מהאישומים) ועבירות סמים קלות (כ-10% מהאישומים).

מבחינת **חומרת** האישומים, מרבית האישומים במדגם בתי משפט השלום הם קלים יחסית. כך למשל, העונש המקסימאלי האפשרי (לפי חוק) לכל אחד מסעיפי האישום הוא פחות משנת מאסר אחת עבור כ-20% מהאישומים במדגם ובין שנה לשלוש שנות מאסר לכ-50% מהאישומים במדגם. "קלות" האישומים נשקפת עוד יותר בעונשי המאסר שביקשה התביעה, ובעונשים שנגזרו בפועל: התביעה ביקשה עונש מאסר רק עבור כ-40% מהנאשמים, ובית המשפט אכן פסק עונש מאסר עבור כ-30% מהאשמים; ממוצע חודשי המאסר שנפסקו עומד על שבעה חודשי מאסר, ומחצית מהנאשמים שנשלחו לעונש מאסר בבתי משפט השלום נשפטו לפחות מארבעה וחצי חודשי מאסר.

תרשים 2: פיזור סוגי אישומים בבתי משפט השלום

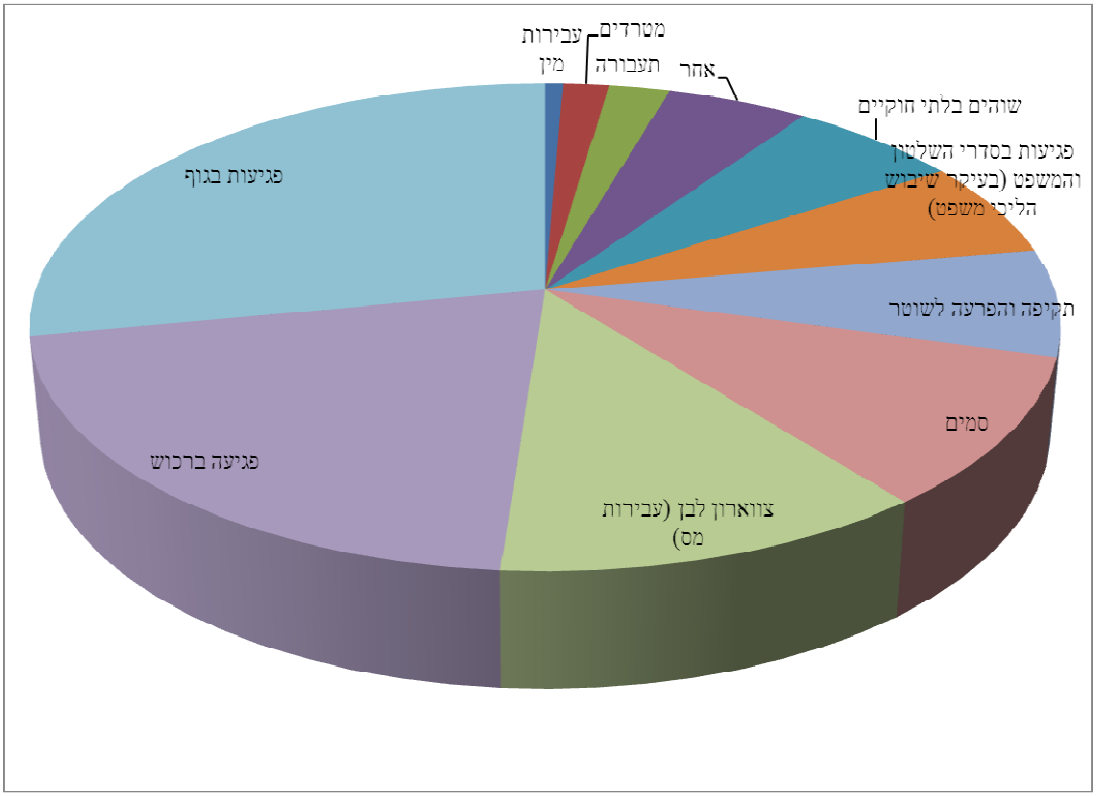

נאשמים בבתי המשפט המחוזיים מואשמים בממוצע ב-4.3 אישומים (סך הכול נספרו 1401 אישומים במדגם בתי המשפט המחוזיים). תרשים 3 מורה כי **סוגי** האישומים בבתי המשפט המחוזיים דומים ברובם לאלה שבבתי משפט השלום: כרבע מהאישומים נוגעים לפגיעות בגוף (למשל חבלה בכוונה מחמירה); כ-20% לפגיעות ברכוש (למשל שוד); וכ-10% לעבירות סמים. יתרת האישומים הנדונים בבתי המשפט המחוזיים הם ייחודיים יחסית: עבירות שונות של שימוש בנשק, עבירות תעבורה קשות, עבירות מין, גרימת מוות וכדומה.

כצפוי, האישומים בבתי המשפט המחוזיים חמורים בהרבה מאלה שבבתי משפט השלום, גם כשמדובר באישומים שמבחינת סיווגם הנושאי הם דומים. בכמחצית מהאישומים העונש המקסימאלי עולה על שבע שנות מאסר (לפי סמכותו של בית המשפט המחוזי); התביעה ביקשה עונש מאסר עבור 80.9% מהאשמים, ובית המשפט פסק עונש מאסר עבור כ-77.8% מהאשמים; ממוצע חודשי המאסר לאשמים שנשלחו לעונש מאסר עומד על 58 חודשי מאסר, ומחצית מאשמים אלו נשפטו ל- 30 חודשי מאסר ומעלה.

תרשים 3: פיזור סוגי אישומים בבתי המשפט המחוזיים

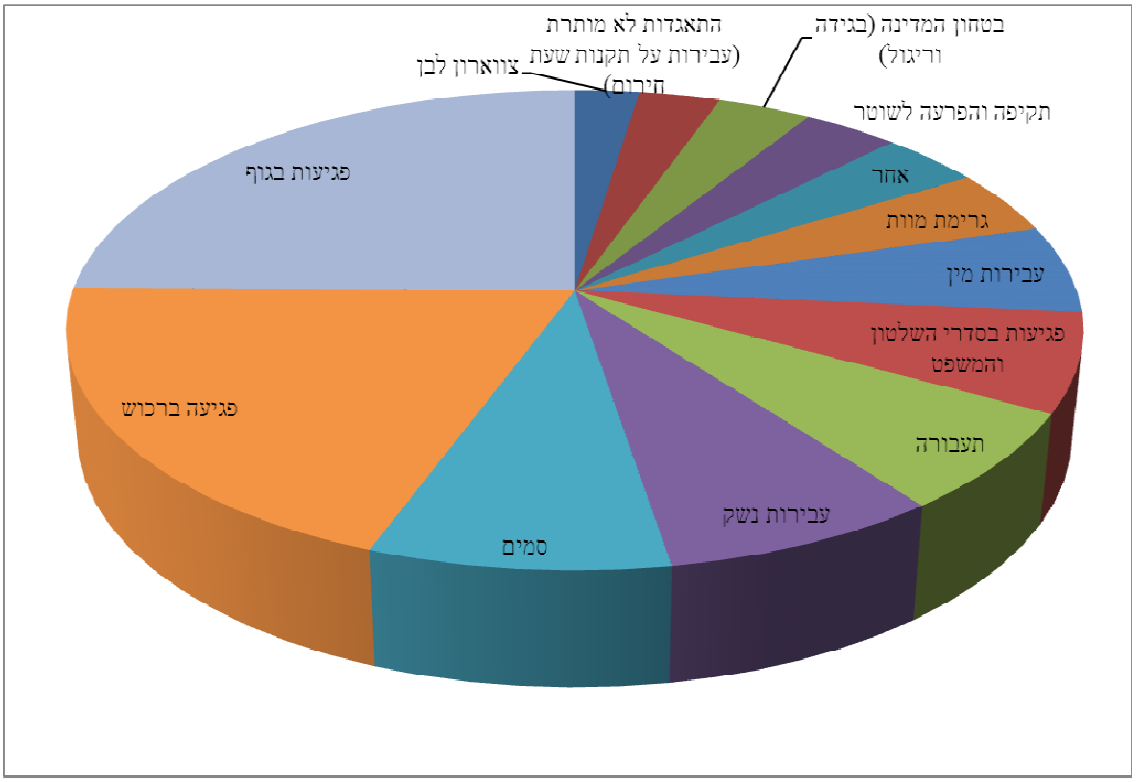

ניתוח ממצאים

1. הכרעת דין

כאמור, את תוצאות ההליכים הפליליים שמגיעים לפתחם של בתי המשפט ניתן לנתח מנקודת המבט של הנאשם, על כל האישומים נגדו, או לפי התוצאה הסופית של כל אחד מהאישומים. להלן נביא את ניתוח תוצאות ההליך הפלילי בשני המימדים השונים, כאשר בכל מימד אנו מנתחים את כל הנאשמים/ אישומים שנכללו בכתבי האישום המקוריים שהוגשו לבית המשפט, ונדרשים לכל אחת מאפשרויות סיום ההליך המשפטי (במקום רק לאפשרויות הדיכוטומיות של זיכוי והרשעה):

1.א. הכרעת הדין לפי נאשם בבתי משפט השלום

טבלה 1 – הכרעות דין לפי נאשם בבתי משפט השלום

	מספר נאשמים	אחוז מסך הנאשמים
הרשעה מלאה	647	38.5%
הרשעה חלקית	444	26.5%
זיכוי מכל הסעיפים	7	0.4%
הנאשם ביצע העבירה אך לא הורשע	89	5.3%
חזרה מאישום על ידי התביעה	164	9.8%
ביטול כתב אישום, עם אפשרות להגישו מחדש	26	1.6%
ביטול כתב אישום בלי אפשרות להגישו מחדש	15	0.9%
הנאשם אינו כשיר לדין	42	2.5%
עיכוב הליכים	15	0.9%
הנאשם לא נמצא - ביטול כתב אישום או התליית הליכים	190	11.3%
אחר	38	2.3%
סה"כ	1677	100.0%

בטבלה 1 ניתן לראות כי מתוך 1677 הנאשמים בבתי משפט השלום, **38.5% הורשעו באופן מלא** בכל סעיפי האישום בהם הואשמו.

26.5% מהנאשמים הורשעו באופן חלקי. הרשעה חלקית מוגדרת כאחת מבין שתי תוצאות: הרשעה באישום אחד או יותר אך לא בכלל האישומים שבכתב האישום (כלומר ביטול או זיכוי בחלק מהאישומים), או הרשעה באישום מופחת מהאישום המקורי שבכתב האישום (למשל הרשעה ב"הריגה" כשכתב האישום המקורי כלל אישום "רצח").

רוב הנאשמים ה"מורשעים חלקית" (293 נאשמים, המהווים 66% מבין המורשעים חלקית או 17.5% מבין כלל הנאשמים) הורשעו בממוצע בפחות ממחצית מהאישומים בהם הואשמו. כך, ממוצע האישומים עבור נאשם בקטגוריה זאת הוא 4.4 אישומים, לעומת ממוצע הרשעות של 1.7

סעיפי אישום בלבד. אולם, מצאנו כי בדרך כלל נאשמים אלו הורשעו באישומים החמורים יותר שבכתב האישום נגדם, וזוכו או שבוטלו נגדם האישומים הקלים יחסית.

יתרת ה"מורשעים חלקית" (147 מורשעים חלקית, המהווים כשליש מהמורשעים חלקית ופחות מ-9% מכלל הנאשמים במדגם) הם נאשמים שבמהלך ההליך השיפוטי הוחלט להרשיעם באישומים מופחתים מאלה המקוריים שבהם הואשמו (בחלק ממקרים אלו, בנוסף להרשעה באישום מופחת גם זוכה הנאשם מחלק אחר מהאישומים). ברוב המקרים בהם הורשע נאשם באישום מופחת מזה המקורי, ההרשעה המופחתת היא בעבירה ה"כלולה" בתוך זו המקורית. **"עבירה כלולה"** היא כזו השייכת לאותה קבוצת העבירות של העבירה המקורית, אך בדרגת חומרה נמוכה יותר, או שהינה עברה נגזרת של העבירה המקורית (ניסיון, שידול וסיוע). כך למשל נמצא נאשם שהואשם בתקיפה בנסיבות מחמירות, לפי סעיף 382 לחוק העונשין, אך הרשעתו הייתה בסעיף 379 לחוק העונשין – תקיפה סתם.

אחוזי הזיכוי המלא בקרב נאשמים קטנים מאוד ועומדים על פחות מחצי אחוז. כלומר, **רק 0.4% מהנאשמים זוכו מכל האישומים באופן מלא.**

עבור יתר הנאשמים, כשליש מהם, הסתיים ההליך הפלילי בתוצאה שאיננה "זיכוי" או "הרשעה" מובהקים:

יותר מ- 5% מהנאשמים לא הורשעו, למרות שבית המשפט קבע שאכן ביצעו את העבירה. מדובר במקרים בהם בית משפט פסק שלמרות שאדם נמצא אשם בעבירה פלילית, עדיין לא תירשם לחובתו הרשעה פלילית במירשם הפלילי (סעיף 71א(ב) לחוק העונשין וסעיף 192א לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982).[12] סיום הליך פלילי בצורה זו נועד לסייע בשיקום נאשמים שעברו עבירות קלות יחסית וללא עבר פלילי, שעצם הרשעתם בדין תפגע קשות בשמם הטוב, בעיסוקיהם וכדומה. בבדיקה ייעודית של נאשמים בקטגוריה זו מצאנו שאכן כ87% מהם ללא עבר פלילי קודם (לעומת 58% ללא עבר פלילי בקרב כלל הנאשמים במדגם). סעיפי האישום בהם הואשמו נאשמים אלה אינם שונים במהותם או בחומרתם מאלה בהם הואשמו כלל הנאשמים במדגם, אולם העבירות נעברו ככל הנראה בנסיבות קלות, כך שבכתב האישום המקורי לא ביקשה התביעה עונש מאסר עבור אף אחד מנאשמים אלה (ואף כמעט ולא ביקשה מעצר למשך ההליכים הפליליים). נדגיש כי בית המשפט יכול להטיל על נאשמים בקטגוריה זו צו מבחן לפי פקודת המבחן [נוסח חדש], תשכ"ט-1969. רוב הנאשמים בקטגוריה זו (62% מהם) נשלחו לבצע שירות לתועלת הציבור וכ-16% מהם נדרשו לשלם פיצוי לנפגע העבירה (אלה הן שתי הסנקציות שניתן להטיל לפי חוק במקרים של אי הרשעה).

עבור 12.3% מהנאשמים בוטל כל כתב האישום מסיבות שונות: במקרה של 9.8%- מהנאשמים, התביעה חזרה בה מכלל כתב האישום. בחלק ממקרים אלו נמצא כי בקשת הביטול מגיעה בעקבות פגם בהליך החקירה ובחלק נעשה בעקבות תסקיר מבחן חיובי, נכונותו של הנאשם לכפר על מעשיו ללא הרשעה בדין, או נסיבות אישיות אחרות של הנאשם. מספר נתונים מצביעים על כך

[12] ס"ח 43 (להלן "**חוק סדר הדין הפלילי**").

שברוב המקרים התביעה מבקשת לבטל את כתב האישום כאשר נסיבות העבירה הן קלות והנאשם אינו נתפס כמסוכן במיוחד (לציבור או להליכי המשפט). כך למשל, העונשים המקסימאליים עבור העבירות המבוטלות בקטגוריה זו הם נמוכים יחסית, ושיעור הבקשות למעצרים עד תום ההליכים של נאשמים שכתב האישום נגדם בוטל נמוך מאשר עבור נאשמים ביתר התיקים (בהפרש של 20%). עבור 36 נאשמים בקטגוריה זו (שהם 2.1% מכלל הנאשמים) בקשת ביטול כתב האישום היתה מותנית בפעולה כלשהיא מצד הנאשם ("סגירת תיק מותנית"). ההתניות הנפוצות היו חיוב נאשם לתרום למוסד ציבורי או לעמותה ללא מטרות רווח דוגמת "אל-סם" או "אור ירוק"; חיוב בפיצוי לקורבן או השבת רכוש/חוב. יצוין כי כיום אין הסמכה בחוק לסגירת תיק מותנית, אף שהצעת חוק בנושא עברה בקריאה ראשונה נדונה בימים אלו בוועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת.[13]

ביטול כתב האישום נעשה על ידי התביעה כמעט בכל המקרים לפני שהנאשם כפר בכתב האישום (למעט עבור ארבעה נאשמים), ולפיכך חזרת התביעה מכתב האישום אינה נחשבת כ"זיכוי" רשמי,[14] אם כי משמעותה האופרטיבית היא שאין לנאשם רישום פלילי. נדגיש כי בתיקים בהם מבקשת התביעה לבטל את כתב האישום נערכים בממוצע 2.74 דיונים, כאשר בחצי מהם נשמעים בתיק יותר משני דיונים. מכאן, שלא ניתן לדעת אם חזרתה של התביעה מכתב האישום נעשית "בהמלצת" השופט במהלך אחד הדיונים, או מיוזמתה של התביעה בלבד (פרוטוקולי הדיונים אינם מספקים ברוב המקרים את התשובה).

ביטולי כתבי האישום נעשים ביוזמת בית המשפט עבור כ-2.5% מהנאשמים. רוב ביטול כתבי האישום (עבור 1.9% מכל הנאשמים במדגם) בקטגוריה זו הם בשל פגם טכני בכתב האישום או בהליך החקירה, כאשר יתכן ואישום חדש יוגש בהמשך לבית המשפט. בשאר המקרים (0.9% מכלל הנאשמים במדגם) השופט מבטל את כתב האישום מסיבות כגון הגנה מין הצדק, והתביעה לא תוכל להגיש כתב אישום מחדש.

2.5% מהנאשמים נמצאו כלא כשירים לעמוד לדין מבחינה נפשית ו/או מנטלית[15], ולפיכך הופסקו נגדם ההליכים הפליליים טרם בירור אשמתם. במקרים אלו בית המשפט רשאי להורות על אשפוז פסיכיאטרי, והיה ושוחרר נאשם מהאשפוז, היועץ המשפטי לממשלה יכול להורות כי הנאשם יועמד לדין מחדש על העבירה שבה הואשם בתנאי שמצבו של הנאשם היה אי-כשירות נפשית <u>בעת העמדה לדין</u>.[16]

עבור כמעט 1% מהנאשמים עוכבו ההליכים הפליליים. עיכוב הליכים סוגר את התיק כנגד הנאשם באופן זמני, לרוב לאחר שהנאשם ביקש עיכוב הליכים כזה מסיבות שונות כגון מצב

---

[13] הצעת חוק סדר הדין הפלילי (תיקון מס' 61) (הסדר לסגירת תיק מותנית), התשס"ט-2008, ה"ח 416.

[14] בהתאם לסעיף 94 (א) לחוק סדר הדין הפלילי.

[15] לפי סעיף 15(א) לחוק לטיפול בחולי נפש, התשנ"א-1991,ס"ח 58, או לפי סעיף 19ב(1) לחוק הסעד (טיפול במפגרים), התשכ"ט-1969, ס"ח 78.

[16] לפי סעיף 15(א) 21 ו28(ד) לחוק לטיפול בחולי נפש, התשנ"א-1991 וסעיף 170 לחוק סדר הדין הפלילי.

בריאותו או נסיבות מיוחדות אחרות.[17] לעיתים רחוקות יותר התביעה מבקשת עיכוב הליכים בשל קושי להביא לעדות עד תביעה כלשהו. במקרה כזה רשאי היועץ המשפטי לממשלה לחדש את ההליכים בתנאים הקבועים בסעיף 232 לחוק סדר הדין הפלילי. התביעה יכולה לבקש עיכוב הליכים פליליים רק בהחלטת היועץ המשפטי לממשלה, וברוב המקרים תיקים אלו לא מובאים בשנית בפני בית המשפט.

כתב האישום כנגד 2.3% מהנאשמים נסגר מסיבות אחרות כגון פטירת הנאשם או צירוף האישומים לכתב אישום אחר כנגד הנאשם (שכבר נידון בבית משפט אחר).

11.3% מהנאשמים לא התייצבו להליך השיפוטי, ולכן נסגר התיק הפלילי ללא כל הכרעה בעניינם (מדובר בסה"כ 190 נאשמים). התיק יכול להיסגר בדרך של "התלייה", ואז, אם נמצא הנאשם, התיק נפתח מחדש, או בדרך של ביטול האישומים בשל אי-איתור הנאשם. אם הנאשם נמצא אחרי שהאישומים נגדו בוטלו, **אמור** להיפתח נגדו תיק חדש בגין אותם אישומים. רוב הנאשמים שאינם מתייצבים עושים זאת החל מהדיון הראשוני בעניינם (כ-80% מהנאשמים שלא התייצבו כלל). 13 מבין הנאשמים שהו במעצר לפני הגשת כתב האישום (9 מהם) או לאחריו (4 נאשמים), ולאחר שחרורם התחמקו מדין (ארבעת הנאשמים שהיו במעצר לאחר הגשת כתב האישום התחמקו מדין בעת שהייתם בחלופת מעצר מסוג של "מעצר בית").

ערכנו בדיקות נוספות וממוקדות בכדי לאפיין את הנאשמים שחמקו מעמידה לדין, תוך בדיקת האינטראקציה הקודמת שלהם עם מערכת המשפט, שיעורי מציאתם והעמדתם מחדש לדין:

שלושה רבעים מהנאשמים שלא התייצבו לדיונים נמצאו במסגרת זמן של עד שנה מסגירת או התליית התיק נגדם. מתוך נאשמים אלה, **91 נאשמים (קצת פחות ממחצית הנאשמים שלא התייצבו) נמצאו בעקבות חשד לאירוע פלילי נוסף, שהם ביצעו לכאורה לאחר שהתחמקו מהדין הקודם.** יצויין כי מצאנו 41 נאשמים שהואשמו רק בגין האירוע הפלילי החדש, כאשר נכון לזמן בדיקתנו הם לא הואשמו מחדש באישומים מהם התחמקו (אלא רק באישומים ה"חדשים").

בדיקת העבר הפלילי של הנאשמים שלא התייצבו לדיונים מלמדת על כך שמדובר ברוב המקרים בעבריינים רצידיוויסטים (לשלושה רבעים מהנאשמים שלא התייצבו לדיון יש עבר פלילי, לעומת כ-42% מכלל הנאשמים בבתי משפט השלום). בנוסף, נדמה שאי-התייצבות למשפט היא גם כן התנהגות חוזרת בקרב נאשמים אלה: מצאנו כי 88 נאשמים לא התייצבו להליכים פליליים קודמים או מאוחרים להליכים המקוריים אותם דגמנו (מתוכם 33 נאשמים לא התייצבו להליך קודם, לא התייצבו להליך הנדגם הנוכחי ולא התייצבו להליך חדש שנפתח נגדם). סביר להניח שבפועל מספר הנאשמים שאינם מתייצבים באופן חוזר הוא גדול בהרבה, שכן הבדיקה שאנו ערכנו נעשתה רק בטווח זמן של עד שנה וחצי מסגירתם של תיקים בשל אי-התייצבות.

הנאשמים שלא מתייצבים מואשמים במקרים רבים בעבירות של סמים, גניבות והימורים. מרביתם מתגוררים באזור גוש דן ולא בפריפריה, כאשר אחוז הנאשמים הלא מתייצבים מגוש דן

[17] לפי סעיף 231 לחוק סדר הדין הפלילי ובהתאם ולהנחיית היועץ המשפטי לממשלה 4.3030 - עודכנה לאחרונה ב-8 בספטמבר 2003.

גדול משיעורם בקרב כלל הנאשמים. כמו כן, רובם תושבי ישראל ואזרחיה (מעל ל-96% בקרב הנאשמים שלא התייצבו, לעומת כ-90% של כלל הנאשמים שהם תושבי ואזרחי ישראל), כשאחוז העובדים הזרים, תושבי השטחים או מזרח ירושלים הוא קטן משיעורם בקרב כלל הנאשמים.[18]

לבסוף, נציין כי הנתונים המדגמיים שבידינו תואמים לנתוני אמת הנמצאים כיום בידי המשטרה, ולפיהם כ-15% מהנאשמים אינם מאותרים והתיק נגדם נסגר או מותלה.[19] לדברי עו"ד ניצב משנה דדו זמיר, המשטרה רואה באיתורם של נאשמים אלה כיעד אגפי מרכזי ומפעילה "צוותי איתור" במטרה למצוא נאשמים אלה.

1.ב. הכרעת הדין לפי אישומים בבתי משפט השלום

מתוך 4372 אישומים כנגד 1677 נאשמים שנדגמו בתיקים בבתי משפט השלום, נמצא כי **ב55.2% מהאישומים נקבעה הרשעה. עבור 4.3% מהאישומים לא נקבעה הרשעה, למרות שבית המשפט קבע שהנאשם אכן ביצע את האישומים** (זאת בהתאם למפורט בתת הפרק הקודם, בקטגוריה "הנאשם ביצע העבירה אך לא הורשע"**).**

ב-4.1% מהאישומים שונה סעיף האישום שבכתב האישום המקורי ונקבעה הרשעה בסעיף אחר. רוב ההרשעות בקטגוריה זו היו באישומים מופחתים-מוכללים (ראו הגדרת "עבירה כלולה" בתת הפרק הקודם). בחלק קטן יחסית מההרשעות באישומים שונים ההרשעה הייתה בסעיף חוק שונה לחלוטין מהמקורי. בהמשך נביא נתונים לכך שבדרך כלל הרשעה באישום שונה מהמקורי היא תוצאה של הסדר טיעון.

0.7% מהאישומים הסתיימו בזיכוי על ידי בית המשפט. **יתרת 36.6% האישומים בוטלו מסיבות שונות**: כ-12.5% מכלל האישומים בוטלו בנסיבות שמקורן בנאשם ושאינן קשורות במישרין להחלטת בית המשפט או לפעילות התביעה וההגנה, כאשר הנאשם נפטר או לא התייצב לדיונים (מקרים אלה מוצגים בטבלה 3 בקטגוריה "ביטול אישום" או "אחר"). 23.7% מהביטולים הם תוצאה של הליך בירור התיק הפלילי, לפי בקשת התביעה וההגנה או ביוזמת בית המשפט.

טבלה 2 – הכרעות דין לפי אישומים בבתי משפט השלום

	מספר אישומים	אחוז מסך האישומים
הרשעה	2393	55.2%
ביצע העבירה אך לא הורשע	188	4.3%
הרשעה באישום מופחת	176	4.1%
זיכוי	29	0.7%
ביטול אישום (מכל הסיבות האפשריות)	1474	34.0%
אחר - נאשמים שנפטרו או צירוף אישומים לתיק אחר	112	2.6%
סה"כ	4372	100.0%

[18] הסיבה לכך היא ככל הנראה שחלק גדול יותר מנאשמים שאינם תושבי ישראל נעצרים עד תום ההליכים, לעומת נאשמים תושבי ישראל.

[19] לפי שיחה טלפונית עם עו"ד ניצב משנה דדו זמיר, מתאריך 2/2/12. הפער הקטן בין הנתונים יכול להיות מוסבר בכך שבמדגם שערכנו מצויים גם תיקים שאינם בטיפול המשטרה.

מעניין להשוות בין נתונים אלו לנתונים שפורסמו אודות תוצאות כל ההליכים הפליליים בבתי המשפט הצבאיים בשנת 2008, בחלוקה לפי אישומים.[20] בבתי המשפט הצבאיים, בדומה מאוד לנתונים מבתי משפט השלום, מסתיימים כ-56% מהאישומים בהרשעה. כ-40% מהאישומים בבתי המשפט הצבאיים נמחקים ומבוטלים מסיבות שונות, שוב בדומה להפליא לנתונים מבתי משפט השלום.[21] יותר אישומים בבתי המשפט הצבאיים מסתיימים בזיכוי – 3.8%, לעומת 0.7% במדגם בתי משפט השלום.

1.ג. הכרעת הדין לפי נאשם בבתי המשפט המחוזיים

הכרעות הדין עבור נאשמים בבתי המשפט המחוזיים שונות מאוד מאלו שבבתי משפט השלום, כפועל יוצא מסוג העבירות החמור יותר הנדון בבתי המשפט המחוזיים ומהאופי השונה של ההליכים. האישומים החמורים מביאים לכך שהתביעה ממעטת לבקש את ביטול כתב האישום כולו ועיכוב הליכים הוא נדיר (ולא נעשה עבור אף נאשם במדגם). הנאשמים בבתי המשפט המחוזיים שהו במעצר (כ-60%) או בחלופת מעצר (כ-25%) ולפיכך אין במדגם מקרים של אי התייצבות נאשמים למשפט.

טבלה 3 – הכרעות דין לפי נאשם בבתי המשפט המחוזיים

	מספר נאשמים	אחוז מסך הנאשמים
הרשעה מלאה	70	21.6%
הרשעה חלקית	232	71.5%
זיכוי מכל הסעיפים	1	0.3%
הנאשם ביצע העבירה אך לא הורשע	4	1.2%
חזרה מכתב אישום על ידי התביעה	3	0.9%
ביטול כתב אישום, עם אפשרות להגישו מחדש	4	1.2%
הנאשם אינו כשיר לדין	7	2.1%
אחר	4	1.2%
סה"כ	325	100.0%

21.6% מהנאשמים בבתי המשפט המחוזיים הורשעו בכל האישומים נגדם. 71.5% מהנאשמים הורשעו חלקית. מתוכם, כמעט שלושה רבעים הורשעו בכמחצית מהאישומים נגדם. בניגוד לנאשמים בבתי משפט השלום, בבתי המשפט המחוזיים, מחצית מהאישומים שבוטלו עבור אותם "מורשעים חלקית" היו דווקא האישומים הקשים והמשמעותיים שבכתב האישום. עבור רבע מהמורשעים חלקית, לפחות אחד מהאישומים הוחלף באישום מופחת מזה שבכתב האישום המקורי.

אחוז הזיכוי המלא לנאשמים בבתי משפט מחוזיים הוא נמוך מאוד (0.3%), וכן אחוז הנאשמים שלא הורשעו למרות שאשמתם נקבעה הוא נמוך (1.2% מהנאשמים).

[20] ככלל, בתי המשפט הצבאיים מוסמכים להכריע בעבירות פליליות המתבצעות באזור יהודה ושומרון ופועלים לפי אותם כללים ועקרונות של המשפט הפלילי המקובלים במערכת השיפוט הכללית שבישראל. לקח ודהאן, לעיל הערת שוליים 3, עמ' 202-201.

[21] בבתי המשפט הצבאיים אין אפשרות לקבוע כי עבירה בוצעה מבלי להרשיע נאשם.

2.1% מהנאשמים נמצאו כלא כשירים לעמוד לדין מבחינה נפשית או מנטלית; כאמור לעיל, התביעה ובית המשפט ממעטים לבטל את כתב האישום בבתי המשפט המחוזיים, ואכן, כתב האישום כולו בוטל עבור 3.3% מהנאשמים, לרוב בשל פגמים בהליך החקירה וההעמדה לדין. בנוסף, ארבעה נאשמים נפטרו לפני תום ההליך (שניים מהם התאבדו).

1.ד. הכרעת הדין לפי אישומים בבתי המשפט המחוזיים

טבלה 4 מורה על כך ש-54% מהאישומים הסתיימו בהרשעה בסעיף האישום המקורי כפי שהופיע בכתב האישום (מדובר בכל האישומים של הנאשמים שהורשעו באופן מלא ובחלק מהאישומים של הנאשמים המורשעים חלקית). 30.5% מהאישומים בבתי המשפט המחוזיים בוטלו במשך ההליך, רובם במסגרת הסדרי טיעון עם התביעה שהסתיימו ב"הרשעה חלקית" של הנאשם. חלק קטן בוטל לאחר שהנאשם נמצא לא כשיר לעמוד לדין, או במסגרת הביטול של כל כתב האישום (לבקשת התביעה או ביוזמת בית המשפט). 11.3% מהאישומים הופחתו, גם כן במסגרת הסדרי טיעון, ולרוב האישום החדש הוא ב"עבירה כלולה".

טבלה 4 – הכרעות דין לפי אישומים בבתי המשפט המחוזיים

	מספר אישומים	אחוז מסך האישומים
הרשעה	756	54%
ביצע העבירה אך לא הורשע	8	0.6%
הרשעה באישום מופחת	159	11.3%
זיכוי	38	2.7%
ביטול אישום	428	30.5%
אחר	12	0.9%
סה"כ	1401	100%

תוצאות הכרעות הדין לפי אישומים הן דומות להפליא בין בתי משפט השלום והמחוזי, זאת למרות הפערים הניכרים שבין תוצאות ההליך לפי נאשם. הסיבה לכך היא ששיעור הביטול הגבוה של כתבי אישום לנאשמים בבתי משפט השלום מתקזז עם השיעור הגבוה של ביטולי אישומים במסגרת הסדרי הטיעון הרבים בבתי המשפט המחוזיים, בצירוף לכך שכתב אישום ממוצע בבתי המשפט המחוזיים מכיל כמעט פי שניים אישומים מאשר כתב אישום ממוצע בבתי משפט השלום (ממוצע של 2.6 אישומים בכתב אישום בבית משפט השלום, לעומת 4.3 אישומים בממוצע בבית המשפט המחוזי). לפיכך, התוצאה הממוצעת של "הרשעה חלקית" בבית משפט מחוזי היא הרשעה ממוצעת ב-1.8 אישומים וביטול (או במקרים נדירים יותר זיכוי) של 2.5 אישומים.

תרשים 4 מצביע על הדמיון הרב בתוצאות ההליכים לפי אישומים שבין בתי משפט השלום, המחוזי ובתי המשפט הצבאיים (לפי נתוני לקח ודהאן מסגירות כל ההליכים הפליליים בבתי המשפט הצבאיים בשנת 2008).

תרשים 4: תוצאות לפי אישומים בבתי משפט השלום, המחוזיים והצבאיים

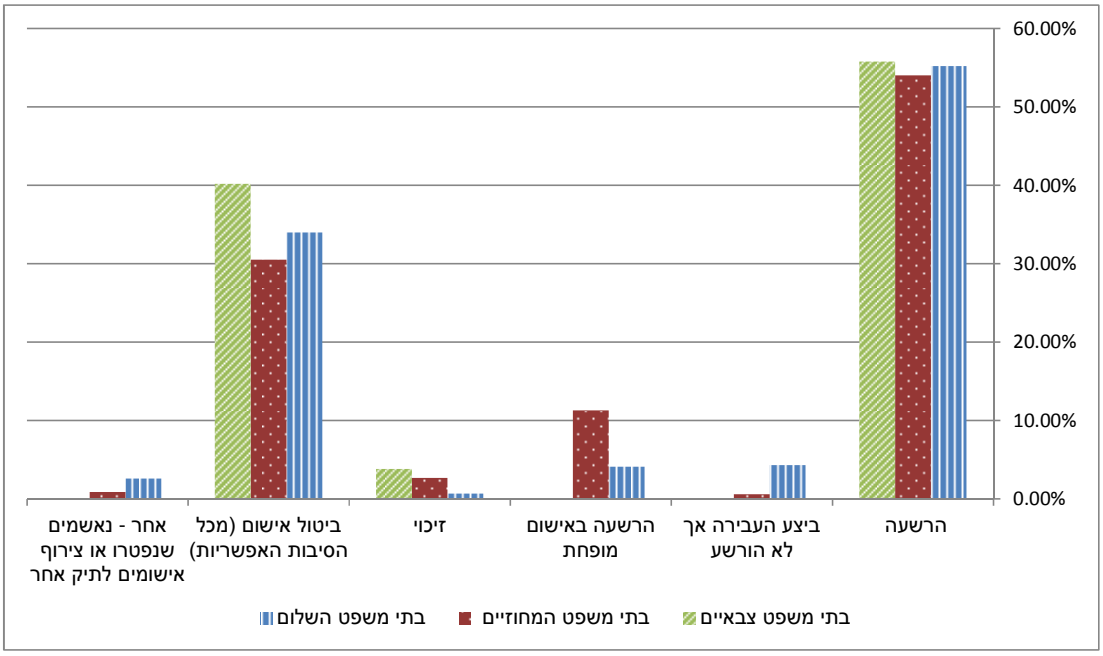

*התוצאות עבור בתי המשפט הצבאיים נלקחו מלקח ודהאן,[22] עבור כל ההליכים הפליליים בשנת 2008

2. גזירת דין

2.א. גזירת דין בבתי משפט השלום

הנתונים בתת פרק זה מתייחסים אך ורק ל-1180 הנאשמים שבית המשפט קבע את אשמתם, בין אם בהרשעה מלאה, בין אם בהרשעה חלקית, ובין אם אשמתם נקבעה ללא הרשעה (להלן – "אשמים"). בכל יתר המקרים הדיון בתיק לא הגיע לשלב גזירת הדין. נציין כי גזרי הדין הם כמובן תוצאה של סוג העבירות ונסיבותיהן, כאשר כפי שתואר בפרקים קודמים רוב העבירות במדגם הן קלות יחסית.

תרשים 5 מתאר את מרכיבי גזרי הדין[23] שניתנו ל-1180 האשמים. גזר הדין השכיח ביותר, שניתן למעל רבע מהאשמים, כלל עונש מאסר בפועל וכן עונש מאסר על תנאי. גזר דין נפוץ נוסף, שניתן לכרבע מהאשמים, כלל שילוב של קנס עם מאסר על תנאי. כ-4% מהאשמים לא קיבלו "עונש", כאשר כל האשמים בקטגוריה זו לא הורשעו (הכרעת הדין שלהם כללה קביעת אשמה ללא הרשעה) ורובם שילמו פיצוי מסויים לנפגע העבירה (אם היה נפגע).

[22] לקח ודהאן, לעיל הערת שוליים 3, עמ' 202-201.

[23] אנו מתייחסים לעונש מאסר בפועל, מאסר על תנאי ועבודות שירות כשלושה רכיבים שונים הנספרים בנפרד לפי התוצאה בפועל לנאשם, זאת למרות שמבחינה משפטית לבית המשפט סמכות לגזור מאסר שירוצה בעבודת שירות או כמאסר על תנאי.

תרשים 5: מרכיבי גזר דין בקרב אשמים בבתי משפט השלום

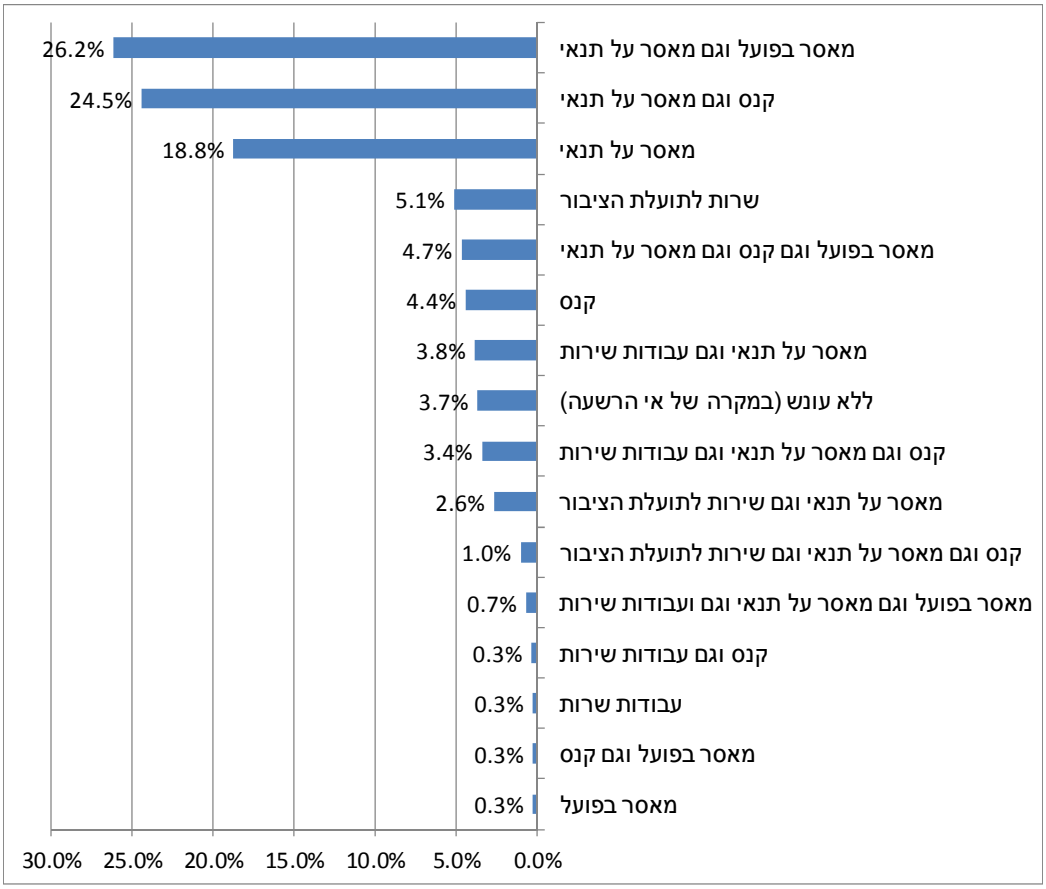

להלן נתאר פרטים מרכזיים אודות **מרכיבי העונשים** השונים שבמדגם:

פריט העונש השכיח ביותר הוא מאסר על תנאי,[24] **שנפסק כנגד כ-85% מהאשמים**. טווח עונשי המאסר על תנאי נעים בין יומיים ל-27 חודשים, כאשר רוב המאסרים על תנאי נפסקו לתקופות שבין חודש לשנת מאסר (זהו הטווח השכיח במדגם). כפי שניתן לראות בתרשים מס' 3, **עונש מאסר על תנאי לרוב לווה בעונש נוסף אחד לפחות, בדרך כלל מאסר בפועל או קנס כספי.**

נתון מעניין בהקשר לעונש מאסר על תנאי נוגע דווקא ל-175 אשמים בעלי עבר פלילי קודם, שלחובתם עמד עונש מאסר על תנאי קודם, שהוא בר הפעלה (לדוגמא: אשם שהורשע בעבירת הגניבה במסגרת המדגם שלנו, שלחובתו עמד עונש מאסר על תנאי מלפני שנה, שבו נקבע מאסר על תנאי אם בתוך שנתיים יגנוב בשנית). מתוך קבוצת אשמים זו, לגבי 61 מהם, מעל לשליש, החליט בית המשפט שלא להפעיל את המאסר על התנאי, על אף היותו בר הפעלה. בנוסף, עבור 34 אשמים, כשישית מהאשמים עם מאסר על תנאי בר הפעלה, הופעל העונש בחופף לעונש המאסר בפועל שנקבע בגזר הדין בתיק החדש (שעלה במדגם שלנו). המשמעות היא שמשך עונש המאסר על

[24] על פי סעיף 52 לחוק העונשין, רשאי בית המשפט להטיל עונש מאסר שלא יבוצע בפועל, אלא יתממש רק אם האדם המורשע יקיים את התנאי שנקבע בגזר הדין (לרוב מדובר בחזרה על העבירה שהורשע בה בתוך פרק זמן מסוים).

תנאי שהופעל, חופף בצורה מוחלטת או חלקית את משך עונש המאסר בפועל שניתן, וכך למעשה הוא לא מאריך במלואו את עונש המאסר שירצה הנאשם.

כ-31% מהאשמים נשלחו למאסר בפועל, כמעט תמיד בצירוף לרכיב עונש אחר. טווח חודשי המאסר נע בין יומיים ל-42 חודשים, כאשר רוב המאסרים (87.1%) נפסקו לתקופות שבין חודש לשנת מאסר. יודגש כי רק עבור 41.7% מהאשמים התביעה בכלל ביקשה עונש מאסר בפועל, וניתן לומר **שבית המשפט גזר עונש מאסר בפועל עבור שלושה-רבעים מהאשמים שהתביעה ביקשה לשלחם למאסר בפועל** (ראו בהמשך ניתוח לגבי מאסר בפועל עבור נאשמים שחתמו על עסקאות טיעון לעומת כאלה ללא עסקה).

עונש קנס נפסק גם כן על כ-31% מהאשמים. טווח הקנסות שהוטלו נע בין 50 ל-200,000 ש"ח, כשרוב הקנסות הם בטווח שבין 500 ל-5000 ש"ח.

על כ-9% מהאשמים נגזר עונש מאסר לריצוי בדרך של עבודות שירות, שמשמעו היא שתקופת מאסר שנגזרה תרוצה בעבודות שירות במסגרות ציבוריות או במוסדות ללא כוונת רווח. ברוב המקרים תקופת עבודות השירות שנפסקה עמדה על שישה חודשים, תקופת הזמן המירבית המותרת כיום בחוק.

על כ-8.5% מהאשמים נגזר עונש שירות לתועלת הציבור (של"צ), שבשונה מ"עבודות השירות" נפסק <u>במקום</u> עונש מאסר. עונש שירות לתועלת הציבור נגזר לפי שעות, כשטווח העונשים במדגם נע בין 50 ל-400 שעות, ורוב העונשים נגזרו לבין 100 ל-200 שעות שירות לתועלת הציבור.

תוצאה נוספת לקביעת אשם יכולה להיות סכום כספי שעל האשם לשלם לנפגע עבירה כפיצוי על הנזק או הסבל שנגרם לו.[25] **כ-13% מהאשמים חויבו לשלם פיצויים לנפגע**. טווח הפיצוי נע בין 200 ל-30,000 ש"ח.

2.ב. גזירת דין בבתי המשפט המחוזיים

הנתונים בתת פרק זה מתייחסים אך ורק ל-306 הנאשמים שבית המשפט המחוזי קבע את אשמתם, בין אם בהרשעה מלאה, בין אם בהרשעה חלקית, ובין אם אשמתם נקבעה ללא הרשעה (להלן – "אשמים").

תרשים 6 מתאר את מרכיבי גזרי הדין שניתנו ל-306 האשמים. עונשם של 58.3% מהאשמים בבתי המשפט המחוזיים כלל גם עונש מאסר בפועל וגם עונש מאסר על תנאי. בהשוואה לבתי משפט השלום ניתן לראות, כצפוי, שבבתי המשפט המחוזיים נוטים לענישה הכוללת מאסר בפועל.

[25] לפי סעיף 77 לחוק העונשין.

תרשים 6: מרכיבי גזר דין בקרב אשמים בבתי המשפט המחוזיים

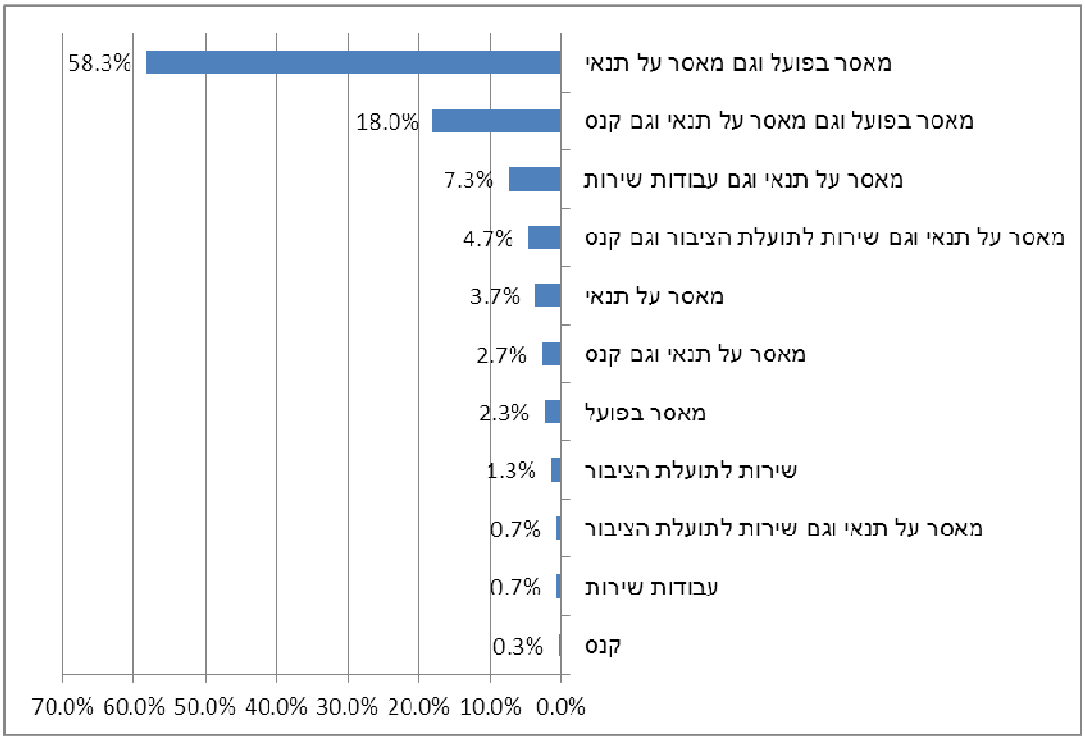

להלן נתאר פרטים מרכזיים אודות **מרכיבי העונשים** השונים שבמדגם:

פריט העונש השכיח ביותר הוא מאסר על תנאי, שנפסק כנגד כ-94.7% מהאשמים. טווח עונשי המאסר על תנאי נעים בין שלושה חודשים ל-36 חודשים, כאשר רוב המאסרים על תנאי נפסקו לתקופות שבין 12 ל-18 חודשי מאסר. שלא במפתיע העונש השכיח ביותר בשלום הינו נמוך יותר (בין חודש לשנת מאסר על תנאי).

כ-77.8% מהאשמים נשלחו למאסר בפועל, וכפי שצוין לעיל, לרוב מלווה בעונש מאסר על תנאי ולעיתים גם בקנס. טווח חודשי המאסר נע בין חודש ל3 מאסרי עולם[26], כאשר רוב המאסרים נפסקו לתקופות שבין שנה לחמש שנים. יצוין כי בבתי משפט מחוזיים נגזר עונש מאסר בפועל על שיעור הגבוה פי 2.5 מהאשמים מאשר בבתי משפט השלום (31%). בנוסף יצוין כי **נראה שבית המשפט גוזר עונש מאסר בפועל על רוב האשמים שהתביעה ביקשה לשלחם למאסר בפועל** (80.9% מהאשמים שנתבקש עבורם עונש מאסר בפועל).

על 43.7% מהאשמים הוטל חיוב לשלם פיצוי לנפגע העבירה. טווח הפיצוי נע בין 300 ₪ למיליון ש"ח. **כמו כן, עונש קנס נפסק גם כן על כ-26% מהאשמים**. טווח הקנסות שהוטלו נע בין 150 ל-מיליון ש"ח, כשרוב הקנסות הם בגובה שבין 5000 ל-10,000 ש"ח.

[26] לצורכי החישובים הסטטיסטיים, מאסר עולם חושב כ-30 שנות מאסר, לפי סעיף 29(א) לחוק שחרור על-תנאי ממאסר, תשס"א-2001.

על כ-12.8% מהאשמים נגזר עונש הכולל עבודות שירות. טווח עבודות השירות שנגזרו במדגם נע בין 3 ל-6 חודשים וברוב המקרים העונש היה שישה חודשים.

על כ-2% מהאשמים נגזר עונש שירות לתועלת הציבור (של"צ). כפי שצויין לעיל, עונש שירות לתועלת הציבור נגזר לפי שעות, כשטווח העונשים במדגם נע בין 200 ל-400 שעות, ורוב העונשים נגזרו ל-300 שעות שירות לתועלת הציבור.

3. הסדרי טיעון והיחס לתוצאות ההליך הפלילי

הסדר טיעון הוא הסכם בין התביעה לבין הנאשם בדבר תוכן כתב האישום או העונש שתבקש התביעה, או באשר לנושא אחר הקשור להליך ותוצאות המשפט, וזאת בתמורה להתחייבות הנאשם להודות בבית המשפט בעובדות שנטענו בכתב האישום, כולן או מקצתן.[27] להלן נביא נתונים אודות שיעורי הסדרי הטיעון, סוגיהם, והשלכותיהם על הכרעות הדין וגזרי הדין בערכאות השלום והמחוזי:

3.א. הסדרי טיעון בבתי משפט השלום

מנתוני המדגם מצאנו כי 61.6% מהנאשמים בבתי משפט השלום ערכו הסדר טיעון כלשהו עם התביעה. כאשר לא לוקחים בחשבון את הנאשמים שכתב האישום כנגדם בוטל מסיבות שונות[28], נמצא כי **76.5% מהנאשמים שההליך הפלילי נגדם מסתיים בהכרעת וגזר דין סופי, מורשעים בעקבות הסדר טיעון**.[29] הסדרי הטיעון נפוצים בכל סוגי העבירות בבית המשפט השלום, אולם שכיחותם נמוכה יחסית בעבירות הנוגעות לשוהים בלתי חוקיים (שב"חים)[30], כך שכ-40% מהשב"חים עורכים הסדר טיעון לעומת כ-83% מהאשמים בעבירות אחרות.

במעל לשליש מהסדרי הטיעון בבית משפט השלום מודה הנאשם באישומים כנגדו בתמורה לביטול חלק מהם או להפחתתם, וכן להפחתה בעונש שמבקשת התביעה ("הסדר טיעון לסעיפי אישום ולעונש"). בכ30% מהסדרי הטיעון הנאשם מודה באישומים בתמורה לבקשת התביעה לעונש מופחת בלבד ("הסדר טיעון לעונש"). נדגיש כי בחלק רב מהסדרי הטיעון לעונש מוסכם כי התביעה תבקש טווח מסוים של עונשים (למשל, רק מאסר על תנאי, או טווח של חודשי מאסר בפועל), כאשר בית המשפט יחליט בדבר חומרת העונש המדויקת. בכ-15% מהסדרי הטיעון, ההסדר נוגע לביטול או להפחתת אישומים בלבד ("הסדר סעיפי אישום"). יתר הסדרי הטיעון שמצאנו הינם הסדרי טיעון לעובדות (דהיינו הסדרים במסגרתם מתקנים לקולא את התיאור

---

[27] מצאנו שרוב רובם של הסדרי הטיעון במדגם נעשו לאחר הגשת כתב האישום. יתכן והיו הסדרים בודדים נוספים שנעשו לפני הגשת כתב האישום ולא דווחו לבית המשפט (כעקרון קיימת חובה לדווח על כל עסקאות הטעון לבית המשפט), וכי מקרים אלה דווחו במחקר כהודאות חד צדדיות בלבד.

[28] למעט חריגים ספורים, ומטבע הנסיבות, לא נחתם הסדר טיעון בכל המקרים בהם הנאשם לא התייצב, בוצע עיכוב הליכים, הנאשם הוכרז כלא כשיר לעמוד לדין, התביעה או בית המשפט ביקשו לבטל את כל כתב האישום.

[29] נתונים אלו מתיישבים עם נתונים אודות שיעורי הסדרי טיעון ששוערו במחקרים קודמים, ראו למשל אורן גזל-אייל ואבישלום תור "השפעת חפות על הסדרי טיעון: ממצאים אמפיריים, תובנות פסיכולוגיות והשלכות נורמטיביות", **משפטים** לט (תשס"ט), 115, ה"ש 14; אליהו הרנון וקנת מן **עיסקאות טיעון בישראל – הלכה ומעשה על רקע השוואתי** (תשמ"א). דינה צדוק, "הסדרת השימוש בהסדרי טיעון במשפט הפלילי - סקירה משווה" **מחלקת המחקר והמידע של הכנסת**, אוקטובר 2010.

[30] הכוונה לאשמים בעבירות לפי סעיף 12 לחוק הכניסה לישראל, התשי"ב-1952, ס"ח 111, כאשר כמעט תמיד מדובר בפלסטינאים שנכנסו לתוך שטח מדינת ישראל ללא אישור שהייה.

העובדתי בכתב האישום בלא שינוי בסעיפי האישום) או הסדרים הכוללים הסכמות דיוניות בלבד (למשל הסכמה על הפניית הנאשם לקבלת תסקיר נאשם בתמורה להודאתו) כמו גם צירופים של הסדרים משני הסוגים האמורים.

טבלה 5 מצביעה על התפלגות תוצאות הכרעת הדין בקרב נאשמים שערכו הסדר טיעון לעומת אלה שלא ערכו הסדר כזה, **רק בקרב אותם נאשמים שההליך הפלילי נגדם הסתיים בפסק דין** (כלומר כתב האישום לא בוטל מסיבות שונות). 86.4% מהנאשמים שלא ערכו הסדר טיעון הורשעו באופן מלא, לעומת 44.7% מהנאשמים שערכו הסדר. אולם, **יש לקחת בחשבון שכמעט שני שליש מקרב הנאשמים שלא ערכו הסדר טיעון, והורשעו באופן מלא, הודו בכל עובדות האישומים נגדם בבית המשפט מבלי לקבל "תמורה" מהתביעה** (ראו פירוט בפסקאות הבאות אודות אישומים במחלוקת). נדגיש כי הודאה ללא הסדר טיעון היא התוצאה השכיחה ביותר בעבירות השב"חים.

באופן טבעי, **שיעורי ההרשעה החלקית בקרב נאשמים שערכו הסדר טיעון גבוהים משמעותית משיעורם בקרב הנאשמים שהורשעו שלא בהסדר.** 44.6% מהנאשמים שערכו הסדר טיעון "הורשעו חלקית" (כיוון שערכו הסדרי טיעון לסעיפי אישום), לעומת 7.5% הרשעה חלקית בקרב הנאשמים שלא ערכו הסדר כזה. גם שיעורי אי-הרשעה למרות קביעה שהנאשם ביצע את העבירה גבוהים יותר בקרב מי שערכו הסדר טיעון. כמובן שכל שבעת הנאשמים שזוכו בהליך הם נאשמים שלא ערכו הסדר טיעון.

טבלה 5 – הכרעת דין לפי נאשמים והסדרי טיעון בבתי משפט השלום

הסדר טיעון / אופן סיום התיק	לא היה הסדר טיעון**	היה הסדר טיעון	סה"כ
הרשעה מלאה	86.4% (241)	44.7% (406)	54.5% (647)
הרשעה חלקית	7.5% (21)	46.6% (423)	37.4% (444)
הנאשם ביצע את העברה אך לא הורשע	3.6% (10)	8.7% (79)	7.5% (89)
זיכוי	2.5% (7)	0% (0)	0.6% (7)
סה"כ	279	908	1187

*בקרב נאשמים שההליך נגדם הסתיים בפסק דין (לא כולל ביטולי כתבי אישום)
** הנאשם הודה במקרים אלה באופן חד צדדי או שנערך משפט מלא.

מקובל לחשוב שעריכת הסדר טיעון מפחיתה את העונש שנגזר על אשם (במיוחד כשהסדר הטיעון הוא לעונש). בכדי לבחון אמפירית את התקיימותה של הסברה ולערוך השוואה בעלת משמעות בין גזרי הדין המוטלים על אשמים שערכו הסדרי טיעון לאלה שנקבעה אשמתם ללא הסדר, הוצאנו את האשמים השב"חים מהמדגם (השכיחות הגבוהה מאוד של נאשמים בעבירות שב"ח בקרב האשמים שלא ערכו הסדר טיעון, ביחס לשכיחות הנמוכה של עבירות אלה בכלל המדגם, הקשתה על השוואה בין גזרי הדין שנגזרו על אשמים עם עסקאות טיעון לכאלה ללא עסקאות טיעון). לאחר מכן בדקנו ומצאנו שלמעט עבירות שב"חים, הסדרי הטיעון נפוצים במידה דומה בעבירות מסוגים שונים ומדרגות חומרה שונות. לפיכך, יכולנו

לערוך בדיקה מתאמית תקפה אודות הקשר בין עריכת הסדר טיעון לעונש שניתן לנאשם. בדיקה זו מוצגת בטבלה 6.

בטבלה 6 ניתן לראות שבכל הקשור לעונש מאסר בפועל, האשמים העורכים הסדרי טיעון אכן "זוכים" בעונש מקל לעומת אשמים שלא ערכו הסדרים. 33.7% מהאשמים ללא הסדר נשלחו למאסר בפועל, לעומת 20.4% מאשמים שערכו הסדר טיעון שכלל גם הקלה בעונש. אשמים שהסדר הטיעון שלהם לא כלל הקלה בעונש (דהיינו אלו שערכו הסדרים לאישומים בלבד, או הסדרים דיוניים בלבד) נשלחו למאסר בפועל באותו שיעור לערך כמו אשמים שלא ערכו כלל הסדר. משך המאסר שנפסק על אשמים שלא ערכו הסדר הוא גבוה יותר (10 חודשים בממוצע) ממשך המאסר של אותם אשמים שערכו הסדר (על כל סוגיו), שנשלחו לתקופות מאסר של כ-8.7 חודשים בממוצע. עם זאת, יש להתייחס לנתונים אלו בזהירות שכן בשל המספר המוגבל של עונשי מאסר ללא הסדרי טיעון (59 מקרים), לא יכולנו לערוך בדיקה סטטיסטית הלוקחת בחשבון את השונות בין התיקים בהם נערך הסדר טיעון ואלו שבהם לא נערך הסדר כזה.

טבלה 6 – גזר דין מאסר בפועל לפי הסדרי טיעון בבתי משפט השלום

הסדר טיעון / גזר דין	לא היה הסדר טיעון**	היה הסדר טיעון, הכולל הסדר לעונש	היה הסדר טיעון, לא לעונש
אחוז האשמים שנשלחו למאסר בפועל	33.7% (59 אשמים מתוך 175)	20.4% (132 אשמים מתוך 645)	32.6% (68 אשמים מתוך 208)
ממוצע משך מאסר בפועל (במידה ונגזר)	10.1 חודשים	8.7 חודשים	8.8 חודשים

* בקרב נאשמים שההליך נגדם הסתיים בפסק דין, לא כולל נאשמים שב"חים
** הנאשם הודה במקרים אלה באופן חד צדדי או שנערך משפט מלא.

3.ב. הסדרי טיעון בבתי המשפט המחוזיים

81.5% מכלל הנאשמים בבתי המשפט המחוזיים ערכו הסדרי טיעון עם התביעה. כאשר לא מחשיבים את הנאשמים שכתב האישום כנגדם בוטל מסיבות שונות, נמצא כי **85.7% מהנאשמים במחוזי, שההליך הפלילי נגדם מסתיים בהכרעה וגזר דין סופי, מורשעים בעקבות הסדר טיעון.**

תרשים 7 מתאר את סוגי הסדרי הטיעון בבתי המשפט המחוזיים, לעומת בתי משפט השלום. התרשים מורה על כך שהסדר טיעון לעונש ולסעיפי אישום הוא השכיח ביותר בשתי הערכאות. הסדר טיעון לסעיפי אישום בלבד נפוץ יותר בערכאת המחוזי, כשיותר מ-30% מהנאשמים בבתי המשפט המחוזיים עורכים אותו לעומת כ-10% מהנאשמים בבתי משפט השלום. יתכן כי הסיבה לכך היא ריבוי האישומים עבור נאשם בבתי המשפט המחוזיים (בממוצע 4.3 אישומים), לעומת בתי משפט השלום (בממוצע 2.6 אישומים לנאשם). הסדר טיעון לעונש בלבד נפוץ פחות בבתי המשפט המחוזיים (עבור כ-10% מהנאשמים) מאשר בבתי משפט השלום.

תרשים 7: סוגי הסדרי טיעון בבתי משפט שלום ומחוזיים

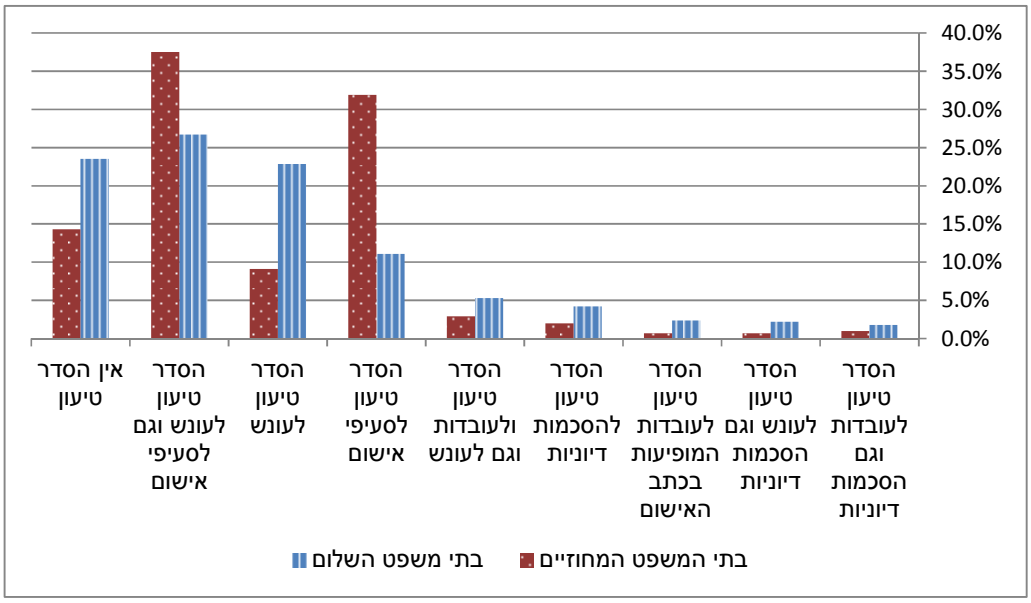

טבלה 7 מצביעה על התפלגות תוצאות הכרעת הדין בקרב נאשמים שערכו הסדר טיעון לעומת אלה שלא ערכו הסדר כזה, **רק בקרב אותם נאשמים שההליך הפלילי נגדם הסתיים בפסק דין** (כלומר כתב האישום לא בוטל מסיבות שונות). כמו במקרה של הסדרי הטיעון בבתי משפט השלום, מהטבלה עולה בבירור, ובהתאם למצופה, כי שיעורי ההרשעה המלאה גבוהים יותר ללא הסדר טיעון, ושיעורי ההרשעה החלקית נמוכים יותר ללא הסדר.

טבלה 7 – הכרעת דין לפי נאשמים והסדרי טיעון בבתי המשפט המחוזיים

הסדר טיעון / אופן סיום התיק	לא היה הסדר טיעון**	היה הסדר טיעון	סה"כ
הרשעה מלאה	(27) 61.4%	(70) 22.8%	(70) 22.8%
הרשעה חלקית	(16)36.4%	(232) 75.6%	(232) 75.6%
הנאשם ביצע את העברה אך לא הורשע	0	(4) 1.5 %	(4) 1.3%
זיכוי	(1) 2.3 %	(0) 0%	(1) 0.3%
סה"כ	44	263	307

* בקרב נאשמים שההליך נגדם הסתיים בפסק דין, לא כולל נאשמים שב"חים

** הנאשם הודה במקרים אלה באופן חד צדדי או שנערך משפט מלא

על אף גודל המדגם הקטן יחסית, הנתונים בטבלה 8 מצביעים בבירור על כך שאשמים העורכים הסדרי טיעון נשלחים לעונשי מאסר בפועל קלים יחסית לאלו שלא. עבור **סוג וחומרה דומה של עבירות**, **אשמים שלא ערכו הסדרי טיעון נשלחים בשיעור גבוה יותר למאסר בפועל** (88.4% לעומת 77.3% מהעורכים את כל סוגי הסדרי הטיעון), **ולתקופות שהן משמעותית ארוכות יותר** – 13 שנות מאסר לאשמים ללא הסדר טיעון, לעומת כשלוש וחצי שנות מאסר לכאלה שערכו הסדר טיעון. גם כאן, נתונים אלו מחייבים זהירות נוכח הצורך בשליטה טובה יותר במשתנים כדי להבטיח שאין שונות נסתרת בין התיקים המסתיימים בהסדר לאלו המסתיימים בלא הסדר

(וחוסר האפשרות לבצע שליטה זו באופן סטטיסטי בשל מגבלות המספר הקטן של מאסרים ללא הסדרי טיעון).

טבלה 8 – גזר דין מאסר בפועל לפי הסדרי טיעון בבתי המשפט המחוזיים

הסדר טיעון / גזר דין	לא היה הסדר טיעון**	היה הסדר טיעון, הכולל הסדר לעונש	היה הסדר טיעון, לא לעונש
אחוז האשמים שנשלחו למאסר בפועל	88.4% 38 מתוך 43	77.3% 116 מתוך 150	77.3% 82 מתוך 106
ממוצע משך מאסר בפועל (במידה ונגזר)	13 שנות מאסר	3.9 שנות מאסר	3.4 שנות מאסר

* בקרב נאשמים שההליך נגדם הסתיים בפסק דין, לא כולל נאשמים שב"חים
** הנאשם הודה במקרים אלה באופן חד צדדי או שנערך משפט מלא

4. אישומים במחלוקת והיחס לתוצאות ההליך הפלילי

במקרים בהם הנאשם מודה בעובדות האישומים כנגדו, בין אם במסגרת הסדר טיעון ובין אם לאו, סביר מאוד להניח שהנאשם יורשע, ולמעשה תוצאה של "זיכוי" אינה מסתברת. בדומה, במקרים בהם התביעה חזרה בה מהאישומים, לא תהיה הרשעה. לפיכך, בכדי לבדוק את תפקיד בית המשפט בקביעת אשמה יש לבחון את תוצאות אותם אישומים שהם במחלוקת בין התביעה להגנה, ומחלוקת זו הוכרעה על ידי בית המשפט. "אישומים במחלוקת" הם אישומים שהנאשם כפר בהם עד תום ההליכים, והתביעה ניסתה להוכיחם, כך שבית המשפט נדרש להכריע בדבר התקיימותם.

4.א. אישומים במחלוקת בבתי משפט השלום

יודגש כי רק כשני שליש מהאישומים והנאשמים במדגם (2786 אישומים כנגד 1195 נאשמים) "הגיעו" לשלב זה, ויתר האישומים הסתיימו בביטולים לפני שלב התשובה לאשמה.[31] מתוך אותם 2786 אישומים שהגיעו לשלב התשובה לאישום, רק 197 אישומים שהוגשו כנגד 80 נאשמים הם כאלה שהיו במחלוקת בין הצדדים, וההכרעה בדבר אחריות הנאשם ניתנה על ידי בית המשפט, לאחר שמיעת הוכחות. **כלומר, פחות מ-5% מההליכים הפליליים שנפתחים בבתי המשפט מסתיימים בהכרעה שיפוטית, שהתקבלה לאור שמיעת ראיות באישומים שבמחלוקת**.[32]

מקרב כל אותם 197 אישומים במחלוקת, מצאנו **ש14.7% מהאישומים הסתיימו בזיכוי** (מדובר בכל האישומים שהוגשו כנגד שבעת הנאשמים שזוכו מכל האישומים בעניינם ובחלק מהאישומים שהוגשו כנגד עוד עשרה נאשמים שזוכו מחלק מהאישומים). **ב-14.7% מהאישומים בוטל האישום**, כאשר הביטולים נקבעו על ידי וביוזמת בית המשפט, מסיבות מגוונות כהגנה מין הצדק, פגמים בהליכי החקירה וההעמדה לדין, אי התייצבות פרקליטים (במסגרת שביתת הפרקליטים)

[31] במקרים אלו כתב האישום, או חלק מהאישומים בו, בוטלו מסיבות כגון אי התייצבות נאשם, ביטול כתב אישום על ידי התביעה, עסקת טיעון שהביאה לביטול האישומים לפני שלב תשובת הנאשם ועוד.

[32] השכיחות הנמוכה של אישומים במחלוקת מביאה למדגם קטן יחסית לייצוג הכרעות הדין מקרב כלל האישומים במחלוקת שהוכרעו בין בין מאי 2010 למאי 2011. טעות הדגימה במקרה של אישומים במחלוקת (בשלום ובמחוזי) עולה לפיכך לרמה של 6%, ברמת מובהקות של מעל 95%.

וכדומה. עבור כשני שליש מהביטולים, ב-20 אישומים, תוכל התביעה להגיש אישומים מחדש, ועבור היתר (9 אישומים) לא תוכל לעשות כן. ב-2% מהאישומים במחלוקת קבע בית המשפט אי-הרשעה, וב-68.6% מקרב האישומים במחלוקת (עבור 36 מורשעים ו-18 מורשעים חלקית), קיבל בית המשפט את עמדת התביעה והרשיע את הנאשם על אף כפירתו.

טבלה 9 מציגה באופן השוואתי את הכרעות בית המשפט באישומים שבמחלוקת, לעומת התוצאות עבור אישומים בהם הנאשם הודה באשמתו לאחר הקראת כתב האישום.

טבלה 9 - הכרעת דין לפי אישומים והודאות בבתי משפט השלום

הודאה / הכרעה באישום	כפירה באישום	הודאה באישום
הרשעה מלאה	(135) 68.6%	(2245) 86.5%
הנאשם ביצע את העברה אך לא הורשע	(4) 2%	(165) 6.4%
הרשעה באישום מופחת	(0) 0%	(176) 6.8%
זיכוי	(29) 14.7%	(0) 0%
ביטול אישום	(29) 14.7%	(10) 0.4%
סה"כ	(197) 100%	(2581) 100%

*מקרב אישומים בהם נשמעה תגובת הנאשם להקראת כתב האישום

4.ב. אישומים במחלוקת בבתי המשפט המחוזיים

גם בבתי המשפט המחוזיים התייחסו הנאשמים רק לכשני-שליש מהאישומים המקוריים נגדם, זאת עקב ביטול של שליש מהאישומים עוד לפני שלב התשובה לאישום (בעיקר כתוצאה מהסדרי טיעון שבמסגרתם מבוטלים חלק מהאישומים). מתוך 954 האישומים במדגם בהם הנאשם ענה לאישומים, רק ב-149 כפר הנאשם בעובדות האישום. מכאן, שאחוז האישומים במחלוקת בהם נדרש בית המשפט להכריע לאחר שמיעת הראיות לאשמה שבמחלוקת, עומד על 15.6%. נמצא שבתי המשפט המחוזיים מכריעים בשאלות אשמה בשיעור הגדול פי שלושה מבתי משפט השלום.

בטבלה 10 ניתן לראות כי שיעור ההרשעות המלאות בבתי המשפט המחוזיים עמד על 64.4% מהאישומים במחלוקת, בדומה לשיעור ההרשעה המלאה של אישומים במחלוקת בבתי משפט השלום.[33] **25.5% מהאישומים במחלוקת בבתי המשפט המחוזיים הסתיימו בזיכוי.** יתרת האישומים במחלוקת הסתיימו בהרשעה באישום מופחת, ביטול או אי הרשעה.

[33] זהו גם שיעור הדומה יחסית ל-70.6% אחוזי ההרשעה במחלוקת שנמצאו בבתי המשפט הצבאיים, לקח ודהאן, לעיל הערת שוליים 3, בעמ' 202. אם כי יצוין שממצאיהם כללו במקרה של "אישומים במחלוקת" רק תוצאות של "זיכוי" והרשעה", ללא תוצאות הביניים השונות שמצאנו בבתי משפט השלום והמחוזי.

טבלה 10 - הכרעת דין לפי אישומים והודאות בבתי המשפט המחוזיים

הודאה / הכרעה באישום	כפירה באישום	הודאה באישום
הרשעה מלאה	(96) 64.4%	(660) 82%
הנאשם ביצע את העברה אך לא הורשע	(4) 2%	(165) 6.4%
הרשעה באישום מופחת	(9) 6%	(145) 18%
זיכוי	(38) 25.5%	(0) 0%
ביטול אישום	(6) 4%	(0) 0%
סה"כ	(149) 100%	(805) 100%

*מקרב אישומים בהם נשמעה תגובת הנאשם להקראת כתב האישום

5. מעצר עד תום הליכים ותוצאות המשפט

5.א מעצר עד תום הליכים ותוצאות המשפט בבתי משפט השלום

התביעה ביקשה ש- 27.4% מהנאשמים במדגם ישלחו למעצר עד תום ההליך הפלילי. בנוסף, התביעה ביקשה לשלוח 1.4% מהנאשמים לחלופת מעצר, דוגמת מעצר בית. בית המשפט קבע כי **14% מכלל הנאשמים יהיו עצורים עד תום ההליכים, ומכאן שבית המשפט קיבל כמחצית מבקשות התביעה למעצר עד תום הליכים**. בנוסף, מתוך כלל הנאשמים, 3.2% נאשמים נוספים נעצרו, אולם שוחררו לפני מתן גזר הדין[34]; 10% נשלחו לחלופות מעצר דוגמת מעצר בית ו-1% אושפזו במוסדות פסיכיאטרים. ב-2.1% מהמקרים בהם התביעה ביקשה מעצר עד תום הליכים, בית המשפט פסק כי לא יהיה מעצר כלל.

קריטריון רלוונטי, אם כי לא ממצה,[35] לבחינה אם מעצר עד תום הליכים היה מוצדק הוא תוצאת ההליך. נמצא כי ב-97.5% מהמקרים בהם נקבע מעצר עד תום הליכים, הנאשם העצור הורשע או הורשע חלקית, וב-95% מהתיקים בהם נעצר הנאשם עד תום הליכים העונש כלל גם מאסר בפועל. הקשר הסטטיסטי החזק בין מעצר עד תום הליכים לבין הרשעה ומאסר אינו בהכרח "מצדיק" את המעצר ויכול גם להעיד דווקא על כך שהמעצר בפועל הוא הגורם הסיבתי להרשעה (שכן הסיכוי לביטול אישום של נאשם במעצר עשוי להיות קטן יותר, וכן מכיוון שמחקרים רבים מלמדים שהמעצר עצמו מגדיל את הסיכוי של נאשם להידון לעונש מאסר בפועל).[36] כך, נשמעת לעיתים טענה כי עצורים, הסובלים משהייה בבתי מעצר, יודו יותר באישומים או יחתמו יותר על עסקאות טיעון שישלחו אותם לכלא. אולם, לא מצאנו כל נתונים לחיזוק טענה זו, ולהיפך: – למרות האופי השונה של העבירות הנידונות ונסיבותיהן, שהן חמורות יותר במקרה של עצורים עד

[34] מתוך אלה, שבעה נאשמים לא התייצבו להמשך הדיונים, והתיק נגדם נסגר בסופו של דבר בשל אי-איתורם.

[35] ההרשעה מהווה אינדיקטור לכך שהיו ראיות לכאורה להוכחת האשמה, אולם זהו רק תנאי אחד מהנדרשים לפי חוק על מנת לשלוח נאשם למעצר עד תום הליכים. עונש המאסר שנגזר על העצורים עד תום הליכים יכול להוות אינדיקטור מסוים לחומרת העבירה ולמסוכנות הנאשם, אולם גם כאן, בית המשפט צריך לבחון חלופות מעצר גם עבור נאשמים מסוכנים בעבירות חמורות (בש"פ 344/92 **מדינת ישראל נ' איל מלכא** (טרם פורסם, ניתן ביום 5.6.98)).

[36] ראו אורן גזל-אייל, רענן סוליציאנו-קינן, גל עינב ועטאללה שובאש "ערבים ויהודים בהליכי הארכת מעצר ראשוני" **משפטים** לח(3) 627, 633 (התשס"ט).

תום הליכים, שיעור ההודאות באישומים הוא זהה בין העצורים עד תום הליכים לאלה שאינם עצורים, ושיעור עסקאות הטיעון אינו שונה משמעותית בין שתי הקבוצות.

נתון משמעותי אחד שהיה שונה בין קבוצת העצורים עד תום הליכים לשאר הנאשמים, בהתאם לדין ולמדיניות עניינם של עצירים, הוא משך ימי ההליך. בממוצע נגזר דינם של העצורים לאחר 95.4 ימים מהגשת כתב האישום, כאשר עבור מחצית מהעצורים ניתן גזר דין בתוך פחות מ-32 ימים (חציון=32 ימים). זהו פרק זמן קצר משמעותית מזה של נאשמים שלא נעצרו כלל, שגזר דינם ניתן בממוצע לאחר 447.89 ימים, כאשר עבור מחצית מהנאשמים ניתן גזר דין בתוך פחות מ-351 ימים (חציון=351 ימים).[37]

5.ב. מעצר עד תום הליכים ותוצאות המשפט בבתי המשפט המחוזיים

התביעה ביקשה ש- 87.7% מהנאשמים במדגם ישלחו למעצר עד תום ההליך הפלילי. בנוסף, התביעה ביקשה לשלוח 0.6% מהנאשמים לחלופת מעצר, דוגמת מעצר בית. בית המשפט קבע כי **54.5% מכלל הנאשמים במדגם יהיו עצורים עד תום ההליכים, ומכאן שבית המשפט קיבל כ-60% מבקשות התביעה למעצר עד תום הליכים**. בנוסף, מתוך כלל הנאשמים, 25.5% נאשמים נוספים נעצרו, אולם שוחררו לפני מתן גזר הדין; 6.2% נשלחו לחלופות מעצר דוגמת מעצר בית ו-1.5% אושפזו במוסדות פסיכיאטרים.

מבחינת תוצאות ההליך נמצא כי בכל המקרים בהם נקבע מעצר עד תום הליכים, הנאשם הורשע או הורשע חלקית, והעונש שנגזר עליו כלל גם מאסר בפועל.

בדומה לנתון שצוין לגבי בית משפט השלום, גם בבתי המשפט המחוזיים יש הבדלים בין קבוצת העצורים עד תום הליכים לשאר הנאשמים בעניין משך ימי ההליך, אך הפער אינו משמעותי כמו בשלום. **בממוצע נגזר דינם של העצורים לאחר 324 ימים מהגשת כתב האישום, כאשר עבור מחצית מהעצורים ניתן גזר דין בתוך פחות מ-237 ימים** (חציון=237 ימים). זהו פרק זמן קצר ממשך ההליך עבור נאשמים שלא נעצרו כלל, שגזר דינם ניתן בממוצע לאחר 565 ימים, כאשר עבור מחצית מהנאשמים ניתן גזר דין בתוך פחות מ-386 ימים (חציון=386 ימים).[38]

[37] בממוצע נמשכו ההליכים הפליליים בבתי משפט השלום 385.5 ימים, כשמחציתם הסתיימו תוך 277 ימים. ממוצע הדיונים לתיק הוא 4.5 דיונים, כאשר במרבית תיקי השלום (23%) היה דיון אחד בלבד – דיון הקראת כתב האישום.

[38] בממוצע נמשכו ההליכים הפליליים בתי המשפט המחוזיים 391 ימים, כשמחציתם הסתיימו תוך 273 ימים. ממוצע הדיונים לתיק בבית משפט המחוזי הוא 9.5 דיונים, כשבמחצית מהתיקים התקיימו יותר מ-8 דיונים.

סיכום ומגבלות המחקר

מטרתו המרכזית של מחקר זה היתה איסוף מידע תיאורי אודות הכרעות וגזרי דין בתיקים פליליים, בשימת דגש על שיעורי הזיכוי וההרשעה בהליכים אלו. איסוף וניתוח הנתונים נעשה משתי נקודות מבט משלימות - נקודת מבטו של הנאשם, על כל האישומים שהוגשו נגדו, וכן לפי כל אישום ספציפי, על אופן סגירתו ותוצאתו. עיבוד הנתונים באופן זה אפשר שקלול מקיף של כל הסיבות האפשריות לסגירתו של תיק, מעבר לחלוקה הדיכוטומית של "זיכוי" ו"הרשעה", וכן הפרדה בין אישומים במחלוקת לאלו שאינם במחלוקת.

המסקנה העיקרית מניתוח זה היא שכתב האישום המוגש לבית המשפט הוא רק תחילת ההליך, כשתוצאתו הסופית היא ברוב המקרים שונה. פחות מ-39% מהנאשמים בבתי משפט השלום, וכ-22% מהנאשמים בבתי המשפט המחוזיים מורשעים בסופו של ההליך הפלילי בכל סעיפי כתב האישום נגדם. אחוזי הזיכוי המלאים הם אמנם נמוכים מאוד (פחות מאחוז), אולם קיימות אפשרויות נוספות ונפוצות לסגירת תיק, שתוצאתן שונה מאוד מ"הרשעה". כך לדוגמה, כתב האישום כולו מבוטל במקרה של מעל ל-15% מהנאשמים בבתי משפט השלום (לא כולל נאשמים שאינם מתייצבים לדיונים); מעל 5% מהם אינם מורשעים, למרות שהודו במעשה הפלילי (אי-הרשעה); בבתי המשפט המחוזיים מתבטלים למעלה מ-30% מהאישומים ועוד יותר מ-11% מוחלפים באישומים קלים יותר.

המידע התיאורי שהוצג מספק מבט מעמיק על התוצאה הסופית של הליכים פליליים, אולם הוא אינו יכול לשרטט באופן מספק את התפקיד שמשחקים בעלי התפקידים השונים בהליך הפלילי. כך, ביטולי אישומים וכתבי אישום יכולים להיעשות בעידודו ויוזמתו של בית המשפט (בעת הדיון בתיק), או בהליך משא ומתן בין הסנגורים לתובעים (מחוץ לאולם הדיונים), ולעיתים אף ביוזמת התביעה בלבד. המניעים וההליכים שהביאו לכל אותן תוצאות מורכבות, שבין הרשעה מלאה לזיכוי מלא, הם במידה רבה בגדר קופסה שחורה, שהמידע התיאורי-כמותני המסופק אודות התוצאה הסופית אינו יכול לפענח.

יוצאי דופן הם המקרים החריגים בהם כפר הנאשם בעובדות האישומים ("אישומים במחלוקת"), ובהם בלבד ניתן לאפיין בבירור את תפקיד התביעה, ההגנה, ובית המשפט בהליך הפלילי. מתוך האישומים במחלוקת, מצאנו שהן בבתי משפט השלום והן בבתי המשפט המחוזיים כשני שליש הסתיימו בהרשעה, ואילו היתר הסתיימו בזיכויים (כ-15% זיכויים בבתי משפט השלום וכ-25% בבתי המשפט המחוזיים), ביטולים, אי-הרשעות או הרשעות באישום מופחת. גודל המדגם הקטן יחסית של אישומים במחלוקת, פחות מ-5% מהאישומים בבתי משפט השלום וכ-15% מהאישומים בבתי המשפט המחוזיים, אינו מאפשר בדיקה של קשרים סטטיסטיים עם גורמים היכולים להסביר את הכרעות הדין במקרים אלו. אנו מקווים במחקר עתידי להרחיב את מדגם האישומים במחלוקת ובכך לאפשר בחינה מורכבת יותר של אותם מקרים בהם בית המשפט שומע ראיות לאשמה ומכריע על בסיסם.

אפיק מחקרי נוסף שיכול לסייע במיפוי תפקידי התביעה, ההגנה ובית המשפט בהליך הפלילי הוא מחקר איכותני, על בסיס תצפיות מחוץ לאולמות בית המשפט או ראיונות עם בעלי התפקידים השונים. מחקר כמותני-תיאורי, כמו המחקר לעיל, מוגבל ביכולתו לקבוע קשרים סיבתיים בין גורמים שונים. מחקר איכותני יהיה מועיל כדי לחזק קשרים סיבתיים בין גורמים שמצאנו מתאם סטטיסטי ביניהם לבין הכרעות וגזרי דין, לדוגמא קשר בין ייצוג הנאשם במשפט לבין חומרת גזר הדין.

לבסוף, נציע במחקר עתידי לבחון את השפעת זהות התובעים ואופן הייצוג (ציבורי או פרטי) על הכרעות וגזרי דין בכלל, ועל הסדרי טיעון בפרט. בחינה זו תאפשר גם היא אבחנה חדה יותר בין עבודתם של בעלי התפקידים השונים המניעים את ההליך הפלילי.

מחקר זה נותן תמונה מורכבת, מרובדת ומלאה של ההליך הפלילי. תמונה זו שונה עד מאוד מזו המצטיירת מהנתון המטעה של למעלה מ-99% הרשעה. מחקר זה הוא רק הצעד הראשון בחשיפת תמונת ההליך הפלילי ויש מקום למחקרים אמפריים נוספים, כמותניים ואיכותניים, בכדי לראותה במלואה.

Conviction and Acquittal Rates in Israel

by

Oren Gazal-Ayal, Inbal Galon and Keren Weinshall-Margel

ABSTRACT

The research presents descriptive information regarding verdicts and sentences in criminal proceedings in Israel, with special emphasis on conviction and acquittal rates. The findings are based on a representative sample of 1417 criminal cases from magistrate courts and 244 criminal cases from district courts (while acting as a court of first instance) that were decided between May 2010 and May 2011. The sample included only cases where indictment was issued.

Results show that ~40% of the defendants were convicted on all charges brought against them and ~25% of the defendants were convicted on some of the charges brought against them (or convicted on less serious charges). For 5% of the defendants, the court exercised its discretion and declared the defendant guilty but did not record the conviction. In magistrate courts, we found that for 30% of the defendants, all of the charges were dismissed before trial. The most common reasons for these dismissals were defendants that didn't appear for trial (11.3%) and withdrawal of charges by the prosecution (10%).

Only 6% of the defendants chose to plead not guilty and to proceed with a full trial. Among the cases that went to trial, we analyzed each charge that was brought against the defendants separately. In magistrate courts, less than 70% of the charges ended with a guilty verdict (either to the original charge or to a lesser included one), 15% ended with an acquittal and 15% were dismissed. In district courts, 70% of the charges ended with a guilty verdict, 26% ended with an acquittal and 4% were dismissed.

In magistrate courts, 76.5% of the defendants whose cases were not dismissed before trial pleaded guilty as part of a plea bargain and about 17% of these defendants plead guilty without a plea bargain. In district courts, 86% of the defendants whose cases were not dismissed before trial plead guilty as part of a plea bargain and only 6% plead guilty without a plea bargain.